

Opinnäytetyö (AMK)

Toimintaterapeuttikoulutus

2019

Terhi Kiuru, Matilda Virtanen

”ALAPPA AISTIA!”

– Aistirikas toimintaterapiatilasuunnitelma
Autismiosaamiskeskus Pikku Miaan

Terhi Kiuru & Matilda Virtanen

”ALAPPA AISTIA!”

Aistirikas toimintaterapiatilasuunnitelma Autismiosaamiskeskus Pikku Miiaan

Autismikirjon häiriö tarkoittaa aivojen neurobiologista häiriötä, joka aiheuttaa erilaisia toimintarajoitteita ja haasteita sekä vaikuttaa henkilön vuorovaikutuskykyyn ja siihen, miten hän aistii ympäröivän maailman. Autismikirjon henkilöillä on tavallista useammin aistitiedon käsittelyn ja jäsentämisen häiriötä ja varsinkin autismikirjon lasten kuntoutuksessa aistisäätelyn haasteet korostuvat. Yleisimpien aistien ja aistiyhdistelmien epätarkoituksenmukainen tai puutteellinen toiminta aiheuttavat haasteita merkityksellisen elämän kokemiselle. Avuksi tarvitaan erilaisia apuvälineitä ja työmenetelmiä, jotka auttavat selviytymään parhaalla mahdollisella tavalla, kuten riittävän esteetön moniaistinen ympäristö. Epämukavien aistikokemusten käsittelyä voi helpottaa antamalla niiden rinnalle rauhoittavia ja jäsentäviä aistikokemuksia. Ympäristön muokkaaminen siten, että siellä toimiminen mahdollistaa mielekkään toiminnan, on yksi toimintaterapian osaamisaloista ja autismituntoutuksessa se voi tarkoittaa esimerkiksi sopivampien reagoitustapojen löytämistä erilaisiin aistiärsykkeisiin. Myös kehontietoisuuden sekä motoristen taitojen harjoittelu voi olla osana terapian sisältöä ja toimintaterapian avulla vuorovaikutus-, kommunikaatio- sekä leikkitaitoja voidaan saada kehitettyä paremmiksi. Harjoituksissa painotetaan kehon eri aistien yhteistoimintaa ja vahvistetaan siten motorista hallintaa, tasapainoa ja hienomotorisia taitoja.

Tämä opinnäytetyö toteutui kehittämistyönä, jonka tarkoituksena oli suunnitella näyttöön perustuvaan tietoon perustuva toimintaterapiatila MiiMatilda Oy:n käyttöön. Toimintaterapiatilasuunnitelma sisältää kalusteet sekä toimintaterapiavälineet, jotka tulevat soveltumaan, tukemaan ja helpottamaan autismikirjon lasten ja nuorten toimintaterapiaa.

ASIASANAT:

Toimintaterapiatila, toimintaterapiavälineet, aistirikas, aistisäätelyhäiriö, autismikirjonhäiriö, autismituntoutus.

BACHELOR'S | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Occupational Therapy

2019 | 30 number of pages, 17 number of pages in appendices

Terhi Kiuru & Matilda Virtanen

”START SENSING!”

Multisensory occupational therapy space to Autism-based competency center
Pikku Miia

Autism spectrum disorder means a brain neurological disorder which causes a variety of functional limitations and challenges. It affects person's ability to interact with others and also to how a person senses the surrounding world. A person with autism spectrum exhibits sense information management disruptions more than usual. Especially children with autism spectrum, sense management issues are highlighted in rehabilitation. Common sense and sense combos impractical or lacking function causes challenges to experiencing meaningful life. Different sorts of methods and equipment are needed to aid surviving in the best possible way such as adequate enough multisensory surrounding. Unpleasant sense experiencing can be helped, with giving calming and parsing sense experiences on side of the unpleasant ones. One of the occupational therapy's main field is modifying the environment so it enables meaningful activity. In autism rehabilitation it can mean for example finding convenient habits to react different sense stimuli. Also, practicing body awareness and motor skills can be included to occupational therapy content. Additionally, occupational therapy can develop interaction- and communication skills and playing skills better. Exercises highlights body's different sense co-operations and that way it strengthens motor control, balance and fine motor skills.

This thesis actualized development project, which was meant to plan occupational therapy place based on theory knowledge for MiiaMatilda Oy's use. Occupational therapy space plan includes furniture's and occupational therapy tools, which will be suit, support and relieve occupational therapy interventions with children and youth with autism spectrum disorder.

KEYWORDS:

Occupational therapy space, occupational therapy tools, sense rich, sense regulation disorder, autism spectrum disorder, autism rehabilitation.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS	6
2.1 Tausta	6
2.2 Tavoite ja tarkoitus	7
3 AUTISMIKIRJO	8
4 AISTISÄÄTELY	10
4.1 Aistimukset	10
4.2 Aistisäätelyn haasteet	13
4.3 Toimintaterapian rooli aistisäätelyn haasteissa	16
5.2.1 Aistimusten rekisteröinnin vaikeuteen helpottavia keinoja	17
5.2.2 Aistimushakuisuuteen helpottavia keinoja	18
5.2.3 Aistimuksille herkän helpottavia keinoja	19
5.2.4 Aistimuksia välttävän helpottavia keinoja	19
5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS	21
5.1 Suunnitteluvaihe	21
5.2 Toteutusvaihe	21
5.3 Päättäminen ja arviointi	23
5.4 Tuotoksena tilasuunnitelma	23
6 POHDINTA	26
LÄHTEET	29

LIITTEET

Liite 1. Toimintaterapiatilasuunnitelma

KUVIO

Kuvio 1. Kooste autismissa esiintyvistä ongelmista (Timonen ym. 2019, 67). 9

1 JOHDANTO

Autismikirjon henkilöiden monimuotoiset ongelmakokonaisuudet haastavat Suomessa noin 55 000:n perheen arkea päivittäin (Autismiliitto 2019). Erilaiset aistisäätelyn haasteet ovat usein arkipäivää ja siksi on tärkeää huolehtia, että ympäristöstä tulevat aistikokemukset eivät kuormita liikaa. Aistikokemuksiin ei saa pakottaa, vaan kuormitusta on pyrittävä vähentämään. Ammattilaisilla on erilaisia keinoja ja ohjeita millä tukea perheiden elämää, jotta se ei olisi niin kuormittavaa. Monesti myös vanhemmat ovat itse löytäneet lapsen ja samalla koko perheen elämää helpottavia keinoja ehkäistäkseen ja vähentääkseen arjen haastavia tilanteita. Toimintaterapiassa lasta tai nuorta autetaan käsittelemään epämieluisia aistikokemuksia ja helpotetaan siten hänen arjessa toimimistaan. Toimintaterapiassa lapsen tulee olla aina itse aktiivinen toimija, jotta edistystä voi tapahtua. (Timonen & Hämäläinen 2019, 287-288; Tompuri 2016, 21.) Aistikokemuksiin reagointi on aina yksilöllistä, ja koska haasteet johtuvat hermoston toiminnasta, ei niitä voida korjata pelkästään ajatuksen voimalla.

Tässä opinnäytetyössä käsitellään autismikuntoutusta toimintaterapian keinoin ja etsitään niitä välineitä, joista autismikirjon lapset hyötyisivät eniten. Koska erilaiset aistitiedon käsittelyn haasteet liittyvät autismikirjoon läheisesti, on myös terapiavälineet valittava ja terapiaympäristö muokattava aistitiedon käsittelyä tukevaksi. Toimeksiantajamme MiiaMatilda Oy, on alustavan arvion mukaan aloittamassa toimintaterapiapalvelujen tuottamisen vuoden 2020 lopulla. Toimintaan on jo olemassa terapiatila, joten tämän opinnäytetyön tarkoitus on suunnitella sinne sopivat kalusteet ja terapiavälineet autismikirjon erilaisille asiakkaille sopiviksi. Opinnäytetyössä käytetään apuna teoretietoa autismikirjosta, aistisäätelystä sekä sen haasteista ja siihen vaikuttavista keinoista, joita toimintaterapialla on antaa.

2 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS

Käytimme kehittämistyön toteutukseen lineaarista mallia. Tämä kuvaa parhaiten prosessiamme, joka eteni vaihe vaiheelta eteenpäin. Lineaarinen malli on yksi kehittämistyön prosessia kuvaava malli. Siinä kehittämistyön eri vaiheet etenevät lineaarisesti eteenpäin; ensin määritellään tavoite, sen jälkeen suunnitellaan, toteutetaan ja lopuksi vielä työ päätetään ja sen tulokset arvioidaan. (Toikko & Rantanen 2009, 64.)

2.1 Tausta

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii MiiaMatilda Oy. MiiaMatilda Oy on elokuussa vuonna 2011 perustettu osakeyhtiö, joka tarjoaa kuntoutus-, ohjaus- ja neuvontapalveluja sekä tehostettua palveluasumista autismikirjon nuorille ja vaikeasti kehitysvammaisille nuorille henkilöille.

MiiaMatilda Oy:llä on kaksi asumisyksikköä. Ensimmäinen asumisyksikkö Miia Matilda Koti on aloittanut toimintansa vuonna 2013. MiiaMatilda Oy laajensi toimintaansa vuonna 2019 avaamalla toisen asumisyksikön, Autismiosaamiskeskus Pikku Miian. Tällä hetkellä MiiaMatilda Oy tarjoaa asumis- ja kuntoutuspalveluja 24:lle autismikirjon nuorelle. MiiaMatilda Oy myy ohjaus- ja neuvontapalveluja organisaation ulkopuolelle. Lisäksi MiiaMatilda Oy on alustavan arvion mukaan aloittamassa toimintaterapiapalvelujen tuottamisen vuoden 2020 lopulla.

MiiaMatilda Oy:n toimintaterapiatila sijaitsee fyysisesti Autismiosaamiskeskus Pikku Miian päivätoimintarakennuksen yhteydessä. Toimitila on jo valmis, mutta tarkoituksena on suunnitella tilaan sopivat kalusteet ja terapiavälineet. MiiaMatilda Oy:n johtaja on pyytänyt meitä suunnittelemaan toimintaterapiatilan, joka soveltuu käytettäväksi autismikirjon lapsille ja nuorille. Toimintaterapiapalveluja tullaan myymään pääosin organisaation ulkopuolelle. Pääasiallisia kohderyhmiä ovat lapset ja nuoret, erityisesti lapset, joilla on autismikirjon häiriö tai sen piirteitä sekä aistitiedon käsittelyn ja säätelyn haasteita.

2.2 Tavoite ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tavoite luotiin olemassa olevan tarpeen pohjalta. Tavoitteena on tuottaa toimintaterapiatilasuunnitelma, joka tukee ja helpottaa autismikirjon lasten ja nuorten käyttöön tulevaa toimintaterapiatilan sisustamista. Suunnitelman tulee perustua jo olemassa olevaan tietoon autismikuntoutuksesta ja sen vaatimuksista. Kehittämistyön tavoite määritellään yksittäisen idean, olemassa olevan tarpeen tai ulkoisen paineen kuten toimintaympäristön luomisen tai jo olemassa olevan muutoksen perusteella. (Toikko & Rantanen 2009, 64.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella, teorian tietoon pohjaten, toimintaterapiatila, jonka kalusteet sekä toimintaterapiavälineet soveltuvat autismikirjon lasten ja nuorten toimintaterapiassa käytettäväksi. Suunnitelman perusteella MiiMatilda Oy sisustaa toimintaterapiatilan.

3 AUTISMIKIRJO

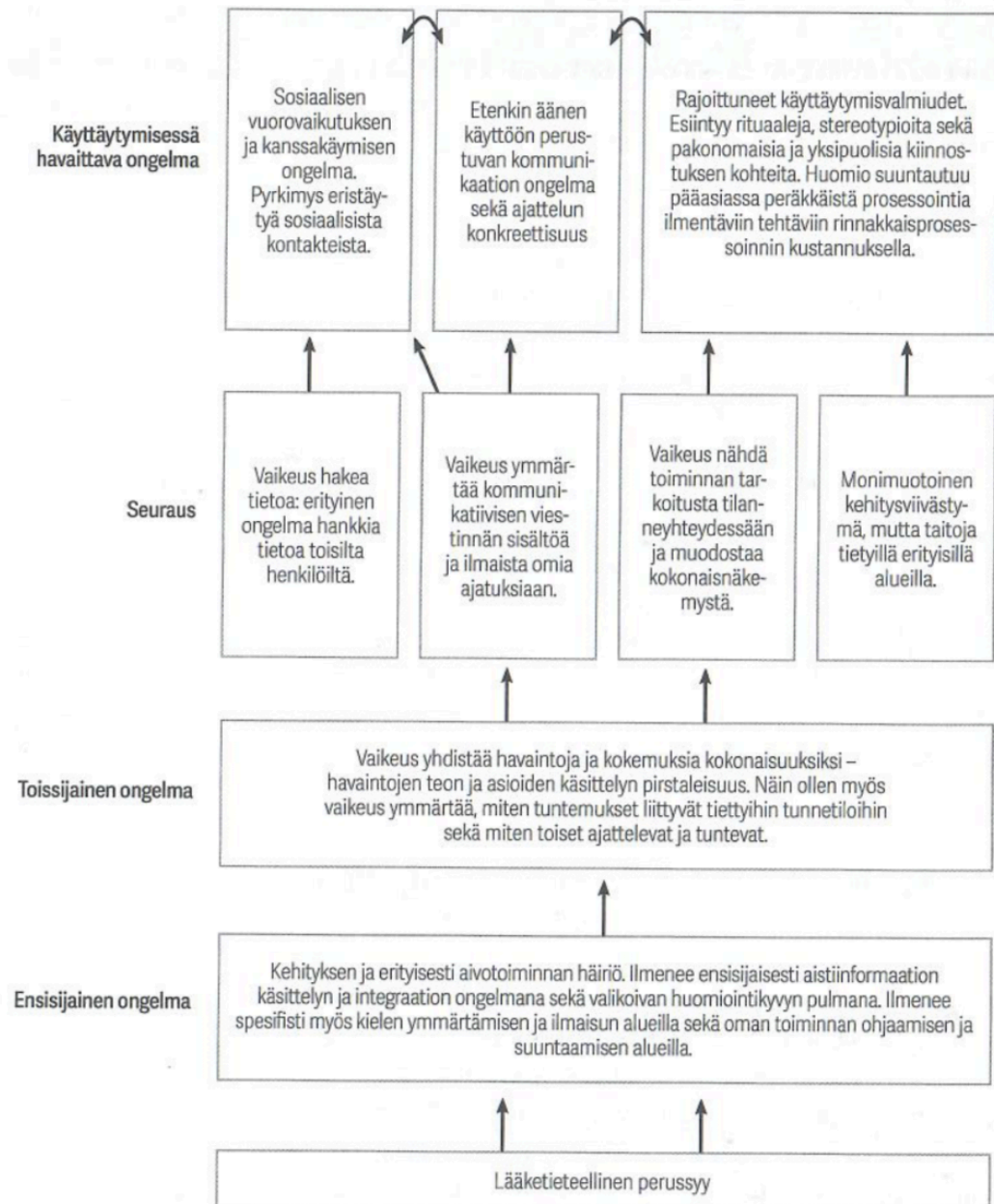
Autismikirjon häiriö on aivojen neurobiologinen häiriö, joka aiheuttaa erilaisia toimintarajoitteita sekä haasteita. Autismikirjon henkilöitä on arviolta noin yksi prosentti koko maailman väestöstä, mikä Suomessa tarkoittaa noin 55 000:ta autismikirjon henkilöä. Autismikirjon diagnooseja ovat autismi, Aspergerin oireyhtymä, Rettin oireyhtymä, disintegraatiivinen kehityshäiriö ja epätyypillinen autismi. Tämän hetkisen tiedon mukaan diagnoosit ovat poistumassa vuonna 2022 ja tilalle tulee yksi sateenvarjodiagnoosi, autismikirjon häiriö. (Autismiliitto 2019.) Tässä opinnäytetyössä käytämme tätä sateenvarjodiagnoosia kuvaamaan sitä asiakaskuntaa, mikä on MiiaMatilda Oy:n pääasiallinen kohderyhmä. Heistä jokaisella on omat yksilölliset haasteensa ja toimintarajoitteensa, mutta niistä on löydettävissä tiettyjä yhtäläisyyksiä ja samankaltaisia piirteitä.

Autismia voidaan kuvailla monimuotoisena kirjona erilaisia ongelmakokonaisuuksia (Timonen ym. 2019, 340). Heillä esiintyy usein haasteita sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja viestinnässä ja heillä voi olla hyvin kapea-alaisia, kaavamaisia harrastuksia ja toimintoja. Autismiin liittyy usein myös toimintakyvyn heikentymistä, joka vaikeuttaa arjen toimintoja ja sosiaalista kanssakäymistä sekä oppimista. Lisäksi voi esiintyä tunne-elämän häiriöitä kuten, ahdistusta, pelkoja ja uni- ja syömishäiriöitä sekä haastavaa käyttäytymistä, esimerkiksi raivokohtauksia, aggressiivisuutta ja/tai itsensä vahingoittamista. (Koskentausta, Sauna-aho & al. 2013.)

Autismikirjon lapsilla esiintyy hyvin usein aistitiedon rekisteröinnin sekä säätelyn ongelmia. Heidän vuorovaikutuksensa sekä fyysisen ympäristön, että toisten ihmisten kanssa on usein heikkoa. Heidän kuvaillaan monesti olevan omissa maailmoissaan, mihin he eivät välttämättä edes halua muita ihmisiä. (Ayres 2015, 207-212.) Autismikirjon kuntoutuksessa aistisäätelyn haasteet korostuvat ja on tärkeää, että ympäristöstä tulevat aistikokemukset eivät kuormita heitä liikaa. Aistisäätelyn haasteita on hyvin monenlaisia ja ne ovat aina yksilöllisiä. (Timonen & Hämäläinen 2019, 285-286.)

Seuraavassa kuviossa Timonen ym. (2019, 67) kuvaavat autismikirjon moninaista ongelmakenttää sekä ongelmien aiheuttamia syitä ja seurauksia.

Kuvio 1. Kooste autismissa esiintyvistä ongelmista

Kuvio 1. Kooste autismissa esiintyvistä ongelmista (Timonen ym. 2019, 67).

Oheinen käsitelmä pyrkii selvittämään, kuinka moninaisesta ongelmakentästä autismikirjossa on kyse. Autismikirjoon liittyvät ongelmat ovat aina yksilöllisiä ja monimuotoisia ja niiden taustalla on monia erilaisia tekijöitä, jotka liittyvät geeneihin, sikiökauteen ja immunologiaan. (Timonen ym. 2019, 66-67, 115.)

4 AISTISÄÄTELY

Aistisäätely tarkoittaa taitoa vastata ympäristöstä saatuihin aistiärsyksiin ja ylläpitää vireystilaa. Aistitiedon jäsentyminen, sensorinen integraatio, tarkoittaa aistitiedon jäsentämistä käyttöä varten. Aivot saavat valtavasti tietoa, sekä ympäristöstä että omasta kehosta, aistien välityksellä, neurologisen prosessin kautta. Aivojen tehtävänä on jäsentää tieto siten, että saatuihin ärsyksiin pystytään reagoimaan automaattisesti, tehokkaasti ja vaivattomasti asiaan kuuluvalla tavalla. (Yack ym. 2001, 23; Ayres 2015, 29.)

Sensomotorinen eli aistitoimintojen sekä liiketoimintojen kehitys on voimakkaan sisäänrakennetun vietin tulos. Sitä ei pystytä näkemään, mutta sen toimiessa oikein lapsi kehittyy ja oppii aina vain jäsentyneempiä toimintoja. Tämä kehitys toimii tietyssä järjestyksessä, esimerkiksi päätä on pystyttävä kannattelemaan ennen istumaan oppimista ja istuminen taas tapahtuu ennen kävelemään oppimista. Myös eri aistien toiminta rakentuu sensomotorisen kehityksen varaan. Ensimmäisenä kehittyvät aistit, jotka kertovat oman kehon toiminnasta ja sen suhteesta maan painovoimaan. Näiden aistien kehitys auttaa näkö- ja kuuloaistitoimintojen kehityksessä siten, että kehon ulkopuolisen aistitiedon vastaanottaminen mahdollistuu. Aistit voidaan jakaa kolmeen erilaiseen ryhmään; eksteroseptiivisiin aistimuksiin, kehon asennoista ja liikkeistä kertoviin aistimuksiin ja viskeraalisiin aistimuksiin. (Ayres 2015, 44-45, 74.)

4.1 Aistimukset

Eksteroseptiiviset aistimukset kertovat kehon ulkopuolelta tulevista aistimuksista. Tällaisia ovat näköaisti (visuaalinen), kuuloaisti (auditiivinen), makuaisti (gustatorinen), hajuaisti (olfaktorinen) ja tuntoaisti (taktiilinen). (Ayres 2015, 74.) Näiden aistien lisäksi ovat asennosta ja liikkeestä kertova, proprioseptiivinen aisti sekä painovoimasta, pään liikkeestä ja tasapainosta kertova, vestibulaarinen aisti. Nämä aistit kertovat miten ja kuinka keho liikkuu. Ne reagoivat liikkeeseen, painovoimaan ja kehon asentoihin. (Ayres 2015, 74.)

Näköaisti havainnoi silmiin tulevaa valon määrää ja tarkka kuva ympäristöstä rakentuu, kun valon antama tieto siirtyy hermoston näköjärjestelmään (Kuulonhuoltoliitto 2019). Aivorungossa näköimpulssit yhdistyvät muihin aistitietoihin, kuten proprioseptiivisesta ja vestibulaarisesta aistijärjestelmästä tulevaan tietoon. Tämä yhteistieto kertoo

ympäristöstä ja siinä olevien esineiden ja asioiden sijainnista. Aivojen tulee yhdistää näköaistitietoon monenlaisia yksityiskohtaisia aistitietoja, jotta ympäristön pystyy näkemään riittävän merkityksellisenä. (Ayres 2015, 75.)

Kuuloaistin avulla havainnoidaan ympäristön ääniä. Äänet kulkevat ääniaaltoina ilmassa ihmisen tärykalvoon, joka värähtelyllään auttaa ihmistä ymmärtämään äänen, värähtelyjen kulkiessa kuulo-tasapainohermon kautta aivoihin. (Kuulonhuoltoliitto 2019.) Aivorungon kuulokeskuksissa kuuloärsykeitä käsitellään yhdessä vestibulaarisen aistijärjestelmän ja ihon ja lihasten lähettämän aistitiedon kanssa. Osa tiedosta jatkaa aivorungon muihin osiin ja pikkuaivoihin ja integroituu niissä muiden aistitietojen kanssa. (Ayres 2015, 76.)

Makuaisti perustuu kielen koskettamien hiukkasten kemialliseen koostumukseen, mitkä lähettävät tietoa aivoihin. Ihminen pystyy erottamaan viisi erilaista perusmakua, jotka ovat suolainen, makea, karvas, hapan ja viidentenä umami, joka on japania ja suomennettuna tarkoittaa maukasta. (Kuulonhuoltoliitto 2019.) Nämä perusmaut vaikuttavat siihen, miten ruokaan suhtaudutaan ja osataan olla syömättä ravinnoksi kelpaamattomia ja vaarallisia aineita (Ayres 2015, 76). Makuaisti toimii yhteydessä hajuaistin kanssa eikä tarkka maistaminen onnistu ilman hajuaistin apua. Makuaistimukset saavat herkästi aikaan erilaisia tunteita ja hyvin erilaisia reaktioita; jotkut maut vaativat enemmän aikaa totutella, toisista tykkää heti ja toiset saavat voimakkaan inhoreaktion aikaan.

Hajuaistimukset kulkevat nenäontelossa sijaitsevien reseptorien ja värekarvojen välittämällä hermoimpulsseina suoraan aivojen limbiseen järjestelmään, muiden aistimusten kulkiessa aivorungon reittien kautta. Tämä erilaisuus voi aiheuttaa sen, että hajuaistimukset voivat herättää tunteita. Jotkin hajut voivat aiheuttaa hyvin voimakkaita tunnereaktioita, joitakin asioita voi inhota tai rakastaa pelkän hajun perusteella. Hajut voivat tuoda mieleen muistoja ja niitä voi yhdistää erilaisiin aiempiin tapahtumiin, mitkä vaikuttavat valintoihin ja mieltymyksiin elämässä. Hajut kertovat onko jokin asia syötäväksi kelpaavaa ja vaikuttavat suuresti ruokavalintoihin. (Kuulonhuoltoliitto 2019; Ayres 2015, 77.)

Tuntoaistimuksilla on suuri merkitys, siihen miten lapsi kokee itsensä, saa vastakaikua tarpeilleen ja kuinka hän oppii tuntemaan ja hahmottamaan omaa kehoaan ja sen rajoja. Kosketuksella onkin erittäin suuri merkitys vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa, kosketuksen välittäessä erilaisia tunnetiloja myös ilman sanallista viestintää. Tuntoaisti on myös ihmisen tärkeä puolustusmekanismi. Se kertoo kivusta ja sen tuomasta

vaarasta, kuten palovammasta tai verenvuodosta. (Ayres 2015, 177-183.) Tuntoaisti aktivoituu, kun kehon solukalvot painuvat mekaanisesti sekä ihon karvoihin kohdistuvan ärsytyksen ansiosta. Ihon reseptorit vastaanottavat monenlaista tietoa kosketuksesta, lämpötilasta, erilaisten materiaalien koostumuksesta, paineesta tai kivusta. Tuntoaistijärjestelmä on laajin aistijärjestelmä, sen kattaessa koko ihon pinta-alan, vaikuttaen voimakkaasti ihmisen fyysiseen sekä psyykkiseen toimintaan. Aistiärsykkeet kulkevat joko selkäytimen kautta tai suoraan aivorunkoon, missä sitä käsitellään ja se viestittää ihmiselle onko aistimus vaarallinen. Tuntoaistijärjestelmä on ihmisen ensimmäisenä kehittyvä aistijärjestelmä ja sen merkitys on erittäin suuri koko hermojärjestelmälle.

Lihakset ja nivelet lähettävät aivoille viestiä kehon asennosta ja tätä kutsutaan proprioseptiiviseksi aistijärjestelmäksi. Se on lähes yhtä suuri kuin tuntoaistijärjestelmä, koska kehossa on niin paljon lihaksia ja niveliä. Proprioseptiiviset impulssit kulkevat selkäytimen kautta aivorunkoon ja pikkuaivoihin ja osa aina isoihin aivoihin asti. Käristä lähtevät proprioseptiiviset aistimukset auttavat käsien käytössä, kuten tavaroiden ottamisessa tai vaatteiden pukemisessa. Kaikkeen liikkumiseen ja urheiluun tarvitaan jalkojen ja vartalon viestittämää proprioseptiivista aistitietoa niiden sujumiseksi. Ilman tätä tietoa pitäisi koko ajan nähdä mitä keho tekee ja miten se liikkuu. (Ayres 2015, 78-79; Middletown Autism 2019.)

Vestibulaarisia reseptoreita on kahdenlaisia ja ne sijaitsevat kuuloreseptorien kanssa sisäkorvan simpukassa. Toiset reseptoreista reagoivat painovoimaan lähettäen aistiärsyksen aivorungon vestibulaaritimakkeisiin. Koska painovoima vaikuttaa aina, niin lähe-tyksiä tapahtuu koko ajan. Toiset vestibulaariset reseptorit sijaitsevat sisäkorvan kaari-käytävässä ja ne reagoivat pään liikkeiden nopeuden tai suunnan muutoksiin ja sitä kut-sutaan liikeaistiksi. (Ayres 2015, 79-80.) Yhdessä tämä aistitieto kertoo mikä on asento suhteessa painovoimaan, liikutaanko vai ollaanko paikallaan sekä millä nopeudella ja mihin suuntaan liikutaan (Sensorisen Integraation Terapian yhdistys ry 2019). Vesti-bulaarinen aistijärjestelmä on erittäin herkkä ja aivot reagoivat pienempäänkin asennon tai liikkeen muutokseen. Sen kehittyminen alkaa jo varhaisella sikiökaudella ja äidin liike aktivoi sikiön vestibulaarista aistijärjestelmää lähes koko raskauden ajan. Aistijärjestel-män impulssit kulkeutuvat eri aivojen osiin ja selkäyttimeen, joissa ne toimivat yhteis-työssä toisten aistijärjestelmien kanssa. Vestibulaarisen aistijärjestelmän toimintaa ei juuri huomaa tietoisesti, paitsi lujaa pyöriessä. Silloin suuri aistitulva saa aikaan pyörryt-tävän tunteen. (Ayres 2015, 80.)

4.2 Aistisäätelyn haasteet

Yleisimpien aistien ja aistiyhdistelmien epätarkoituksenmukainen tai puutteellinen toiminta aiheuttavat haasteita merkityksellisen elämän kokemiselle (Papunet 2019). Jokainen ihminen on erilainen ja aistisäätelyn vaikeuksia on hyvin monen tyyppisiä. Näitä haasteita voidaan kartoittaa niihin suunnattujen kyselytutkimusten avulla. Toimintaterapian professori Winnie Dunnin kehittämä Sensory Profile-kysely määrittelee aistisäätelyn vaikeudet neljään eri ryhmään: aistimusten rekisteröinnin vaikeus, aistimushakuinen, aistimuksille herkkä ja aistimuksia välttävä (Dunn 2006,2014).

Aistimusten rekisteröinnin vaikeus tarkoittaa, että lapselta voi jäädä huomioimatta toimintaan osallistumisen tai tekemiseen vaikuttavaa aistitietoa. Esimerkiksi hän ei tunnonvaraisesti, ilman näköaistin apua tunnista esineitä. Aistimushakuisuus tarkoittaa liiallisten aistikokemusten hakemista, joka vaikeuttaa osallistumista muuhun toimintaan. Esimerkiksi liikehakuinen on vaikea keskittyä pöytätyöskentelyyn, koska hänen on oltava jatkuvasti liikkeessä pitääkseen vireystilaansa yllä. Aistiherkälle aisteista tuleva tieto on niin voimakasta, että hänen osallistumisensa arjen toimintoihin vaikeutuu. Esimerkiksi kuuloherkkä ei kestä taustalla kuuluvaa kellon tikitystä tai tuntoherkkä voi reagoida pienen hipaisukosketukseen äärimmäisen voimakkaasti. Aistimuksia välttävä taas saa ympäristöstä liikaa aistitietoa, mikä vaikeuttaa hänen osallistumistaan ja saa hänet usein poistumaan tilanteesta. (Timonen & Hämäläinen 2019, 287-295.)

Aistisäätelyn haasteet voidaan myös kuvata suoraan eri aisteihin liittyvinä ongelmina. Esimerkiksi puutteet näkemisessä tai näönvaraisessa hahmottamisessa voivat näkyä passiivisuutena, kömpelyytenä ja erilaisina vuorovaikutusongelmina. Päivittäisistä toimista selviytyminen, kuten portaissa kulkeminen tai esineiden käsitteleminen voi olla haastavaa. Jos lapsen visuaalisessa hahmottamisessa on haasteita, voi hänen olla vaikea erottaa muotoja, värejä ja kokoja toisistaan. (Middletown Autism 2019.) Jos lapsi taas kuulee heikosti, hänen vuorovaikutukseen osallistumisensa vaikeutuu. Keskustelutilanteissa hän joutuu usein arvailemaan ja vastaamiseenkin voi kulua tavallista kauemmin aikaa. Makuu- ja aistimusten ongelmat voivat saada aikaan epämiellyttäviä ruokailuhetkiä, jopa uhkaavia tilanteita ja aivan tavallisetkin maut voivat aiheuttaa huonovointisuutta. Jos tuntoaisti ei toimi oikein, voi se pahimmassa tapauksessa olla hengenvaarallista, jos esimerkiksi kipuaistimukset puuttuvat kokonaan. Jos tasapainoaisti ei toimi oikealla tavalla, voi se näkyä tasapainokokemuksiin liittyvänä ylireagointina, alireagointina tai niiden yhdistelmänä. Jos lapsen proprioseptiivisessä aistitiedon käsittelyssä on

ongelmia tarkoittaa se yleensä vaikeuksia kaikessa tekemisessä, ellei hän pysty näkemään omaa tekemistään koko ajan. Jos taas proprioseptiivistä aistitietoa ei saa riittävästi, liikkeet ovat kömpelöitä ja niihin tarvitsee huomattavasti enemmän aikaa. (Ayres 2015, 79, 177-183; Middletown Autism 2019.)

Aistitiedon käsittelyn ja jäsentämisen häiriöt voivat näkyä myös yli- tai aliherkkyyksinä eri aistimuksille (Autismiliitto 2019). Esimerkiksi näköaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi sulkee pois liialliseksi kokemaansa näköinformaatiota peittämällä silmänsä, siirtämällä katseensa pois tai vetäytymällä kokonaan tilanteesta. Jos ympäristössä on liikaa katseltavaa, voi lapsella olla keskittymisvaikeuksia tai hän voi muuttua yli-innostuneeksi. Toisinaan liian kirkkaat valot saattavat häikäistä tai tuntua muutoin epämiellyttäviltä. (Middletown Autism 2019.) Aliherkästi näköaistimukseen reagoiva lapsi taas saattaa jättää monet näkövihjeet, kuten toisten ilmeet tai eleet huomioimatta. Lapsi voi tuijotella valoihin, välkytellä niitä tai tuijotella pyöriviä tai heijastavia esineitä saadakseen enemmän näön ärsytystä. (Middletown Autism 2019.) Autistisilla lapsilla tämä näkyy usein huomiotta jättämisenä tai pieniin yksityiskohtiin keskittymisenä, aivot eivät osaa eritellä olennaista epäolennaisesta (Ayres 2015, 210).

Kuuloaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi kokee monet aivan tavallisetkin äänet epämiellyttävinä ja ne voivat aiheuttaa fyysistä kipua. Hän saattaa suojautua ääniltä peittämällä korvansa tai valittaa muille liiallisesta melusta. Toisaalta kuuloaistimukseen aliherkkästi reagoiva lapsi voi jättää äänet kokonaan huomioimatta, jolloin häneen voi olla vaikea saada kontaktia. Saadakseen riittävästi aistimuksia, hän hakee voimakkaita äänikokemuksia esimerkiksi paukuttamalla tai kilistelemällä esineitä. (Middletown Autism 2019.) Autististen lasten kohdalla tämä näkyy useimmiten joko ääniin reagoimattomuutena tai he näyttäisivät kuulevan tietynlaiset äänet paljon kovempina kuin muut (Ayres 2015, 210).

Makuaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi ei yleensä pidä voimakkaan makuisista ruuista ja ruokailutilanteet voivat olla hyvin haastavia. Aliherkkyys taas voi aiheuttaa sen, että lapsi nuolee tai maistelee syötäväksi kelpaamattomia asioita, jotka voivat aiheuttaa vakaviakin vaaratilanteita. (Middletown Autism 2019.) Autististen lasten makuaisti on useimmiten heikko ja heidän on vaikea sietää joidenkin ruokien rakennetta, mikä tekee ruokailuista haasteellisia (Ayres 2015, 210).

Hajuaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi saattaa olla vetäytyvä ja kokea normaalit arkipäivän tilanteet erilaisten hajujen vuoksi haastaviksi. Ruokailut voivat olla

ylitsepääsemättömän vaikeita ja myös vuorovaikutus toisten kanssa voi vaikeutua huomattavasti. Hajuaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi voi haistella toisia ihmisiä ja esineitä poikkeavalla tavalla ja siten aiheuttaa kiusallisia tilanteita. Toisaalta voimakkaat epämiellyttävät hajut eivät saa hänessä reaktiota aikaan. (Middletown Autism 2019.) Autistiset lapset eivät usein rekisteröi erilaisia hajuja lainkaan (Ayres 2015, 210).

Tuntoaistimukseen yliherkästi reagoiva lapsi ei pidä koskettamisesta eikä myöskään kestä itseensä kohdistuvaa kosketusta. Päivittäiset toiminnot, kuten peseytyminen, pukeutuminen ja ruokailu, voivat olla haasteellisia ja aiheuttaa lapselle suurta ahdistusta pesemisen sattuessa, vaatteiden tuntuessa inhottavilta tai kevyen kosketuksen saadessa aikaan lapsessa taistele tai pakene- puolustusmekanismien. Aliherkästi tuntoaistimukseen reagoiva lapsi voi taas hakea voimakkaita tuntokokemuksia ja kosketella kaikkea vastaan tulevaa, sekä ihmisiä että esineitä. Tämä voi olla hyvin häiritsevää muiden ihmisten mielestä ja kipuaistin puuttuessa, lapsi voi satuttaa itseään pahastikin huomaamatta sitä itse. Tuntoaistin yli- ja yliherkkyydet ovat tavallisia. Ne vaikeuttavat toimimista monessa arjen tilanteessa ja yksilölliset erot niissä ovat hyvin suuria. Autististen lasten kohdalla tuntoaistimukseen yli- ja alireagointi on hyvin yleistä. Monesti heidän kivuntuntemuksensa on alentunut ja toiset reagoivat erilaisiin materiaaleihin hyvin voimakkaasti. Useimmiten he pitävät painetuntoaistimuksista ja siitä, jos heidän käsistään ja jaloistaan vedetään. (Ayres 2015, 210-211; Middletown Autism 2019.)

Proprioseptiiviset aistimukset voivat olla rauhoittavia tai vireystilaa nostavia. Proprioseptiivinen palaute voi auttaa jäsentämään tuntoaistimuksia ja siten rauhoittaa tuntoaistimukseen herkästi reagoivaa lasta. Toisaalta aistimushakuisilla lapsilla proprioseptiivinen palaute auttaa vireystilaa nostavasti. Esimerkkejä proprioseptiivisistä aktiviteeteista ovat painon kannattelu, painavan esineen työntäminen, pureskeleminen, hyppiminen, painon tunne, tiukka halaus ja roikkuminen. (Middletown Autism 2019.) Useimmiten autistiset lapset reagoivat paremmin lihas- ja nivelaistimukseen, kuin silmistä ja korvista tuleviin aistimukseen (Ayres 2015, 211).

Tasapainomuutoksiin yliherkästi reagoiva lapsi välttää liikkumista eikä pidä siitä, että häntä liikutetaan yllättäen. Koska hän reagoi herkästi kehonsa ja päänsä asennon muutokseen, saattaa hän pelätä uusia tilanteita ja välttää erilaisia vuorovaikutustilanteita. Hän saattaa myös pelätä horjahtamista, kiipeämistä, liukumista ja keinumista, mikä hankaloittaa myös asioihin osallistumista. Aliherkästi tasapainomuutoksiin reagoiva lapsi taas haluaa tilanteisiin, joissa hän kokee saavansa tarpeeksi vahvoja tasapainoaistiin vaikuttavia elämyksiä ja keinumisen, pyörivä liike ja kova vauhti kiinnostaa rauhallista toimintaa

enemmän. Vuorovaikutukseen ja muuhun keskittymistä vaativaan toimintaan voi olla vaikea keskittyä, koska hänen aistijärjestelmänsä vaatii jatkuvaa toimintaa. (Middletown Autism 2019.) Autistisilla lapsilla tämä voi olla hyvin kahtiajakautunutta; toiset pitävät jatkuvassa liikkeessä olosta ja hakeutuvat esimerkiksi keinumaan, kun taas toiset voivat kieltäytyä liikkeestä kokonaan. Kumpikaan reaktio ei ole normaali ja kertoo vestibulaarisen aistitiedon häiriöstä. (Ayres 2015, 211.)

4.3 Toimintaterapian rooli aistisäätelyn haasteissa

Toimintaterapian tavoitteena on mahdollistaa yksilön itsenäisyyttä omassa arjessa ja toiminnassa tukemalla hänen omaa muutostaan toimijana (Toimintaterapeuttiliitto 2019). Tompurin (2016, 38) mukaan lapsen toimintaa voidaan kehittää joko vahvistamalla lapsen valmiuksia toimia tai mukauttamalla toimintoja lapsen taitojen mukaisiksi.

Erilaisten taitojen oppimiseen on oltava valmiudet. Valmiuksia ovat sensoriset, motoriset, kognitiiviset, psyykkiset, sosiaaliset ja eettiset valmiudet. Sensoriset valmiudet liittyvät aistihavaintoihin tunnosta, asennosta, tasapainosta, näöstä, kuulosta, kivusta ja hajusta. Motorisiin valmiuksiin kuuluu kehon asento ja sen ylläpitäminen, lihaskestävyys, liikkeiden eriyttäminen, erilaiset otteet, hahmottamisen ja motorisen toiminnan yhdistäminen, kehon keskiviivan ylittäminen sekä kehon puolien yhteistyö. Lisäksi siihen kuuluvat myös suun motoriikka ja praksia, joka tarkoittaa uuden toiminnan käsitteellistämistä, suunnittelu- ja sarjoittamiskykyä eli tahdonalaista liiketoimintaa. Vireystila, läsnäolo, muisti, orientaatio aikaan, paikkaan ja henkilöön, oppiminen, mielikuvitus ja hahmottaminen ovat esimerkkejä kognitiivisista valmiuksista. Psyykkiset valmiudet auttavat tunnistamaan tunteita, stressiä, tutkimaan omaa minäkuvaa sekä arvioimaan omia kykyjä sekä toimimaan vastuullisesti ja arvojen mukaan. Sosiaalisiin valmiuksiin kuuluvat puhuminen, sanaton ilmaisu, muut kommunikointikeinot ja kontaktin hakeminen ja vastaanottaminen. Omien oikeuksien ja velvollisuuksien sekä oikean ja väärän erottelu taas kuuluvat eettisiin valmiuksiin. (Savolainen & Aralinnä 2017, 17-19.)

Ihmisen arkipäivään kuuluu monia asioita, joihin tarvitaan erilaisia taitoja. Taidot ovat toimintaan kuuluvia tekijöitä, erilaisia nähtävissä olevia tekoja. Toimintaterapiassa taitoihin katsotaan kuuluvan motoriset, psyykkiset, sosiaaliset ja eettiset taidot, prosessitaidot ja kivunhallinnan taidot. Motorisiin taitoihin kuuluu liikkuminen ja esineiden käsittely, psyykkisiin taitoihin taas tunteiden ilmaisu ja niiden hallinta ja sosiaalisiin ja eettisiin taitoihin vuorovaikutustaidot ja taidot arvioida suhdetta toisiin ihmisiin ja vallalla oleviin

sääntöihin. Prosessitaidot liittyvät toiminnan aloittamiseen, jatkamiseen, mukauttamiseen itselle sopivaksi ja loppuun viemiseen sekä ohjeiden ymmärtämiseen ja noudattamiseen. Kivunhallintataitoja ovat esimerkiksi se, kuinka sietää kipua ja löytää siihen erilaisia hallintakeinoja. (Savolainen & Aralinna 2017, 17-19.) Puutteita taidoissa voidaan parantaa toimintaterapian keinoin ja esimerkiksi lasten toimintaterapiassa taitoja kehitetään leikin avulla. Leikin tuoma ilo antaa lapselle motivaatiota toimintaan. Terapeutti antaa juuri sen verran apua, että tehtävän haasteellisuus säilyy ja takaa kuitenkin onnistumisen kokemuksen. (Siven ym. 2019, 13.)

Fyysinen, sosiaalinen, kulttuurillinen, yhteiskunnallinen ja ajallinen ympäristö ovat esimerkkejä niistä ympäristöistä, joissa ihminen toimii ja vaikuttaa (Hautala ym. 2013 30-31). Toimintaterapian ydin on ihmisen, toiminnan ja ympäristön välinen suhde, jossa yksilön oma kokemus omasta merkityksellisyydestään on etusijalla (Toimintaterapeuttiliitto 2019). Ympäristön muokkaaminen siten, että mielekäs toiminta mahdollistuu, on toimintaterapian osaamisalaa. Autismikuntoutuksessa se voi tarkoittaa esimerkiksi sopivampien reagoitintapojen löytämistä erilaisiin aistiärsykkeisiin. Tarkoituksena on, että lapsi oppii ohjaamaan omaa toimintaansa suhteessa muihin ihmisiin ja fyysiseen ympäristöön. Tarvitaan itseluottamusta, jotta oma-aloitteinen toiminta vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa onnistuisi. (Ayres 2015, 230-234.)

Aistisäätelyn haasteista ja niiden vaikutuksesta lapseen on opittu lisää viime aikoina. On löydetty keinoja millä saadaan lapsen elämästä sujuvampaa ja vähemmän kuormittavaa. (Timonen & Hämäläinen 2019, 285.) Seuraavissa kappaleissa on kuvattu keinoja neljän erilaisen aistisäätelyhaasteen helpottamiseksi.

5.2.1 Aistimusten rekisteröinnin vaikeuteen helpottavia keinoja

Aistimusten rekisteröinnin vaikeuteen voidaan vaikuttaa lisäämällä kyseistä aistimusta stimuloivia asioita ympäristöön, jotta aistit harjaantuvat kertomaan mistä on kyse. Lapsi, jolla on kuulon alueella rekisteröinnin vaikeutta, voi hyötyä taustäänistä, kuten musiikista tai ääntä tuottavista leluista. Näköaistimuksia saadaan lisää kirkkailla väreillä vaatteissa, tauluissa, leluissa ja muissa esineissä. Portaissa ja haasteellisimmilla kulkuväylillä turvallisuutta voidaan lisätä värikkäällä huomioteipillä. Liikuntaleikeissä visuaaliset vihjeet usein toimivat sanallisia ohjeita paremmin. Vestibulaarisia aistikokemuksia voi lisätä sijoittamalla esineitä, kuten leluja ja vaatteita siten, että lapsi joutuu liikkumaan, kumartumaan ja kurkottelemaan saadakseen niitä. Erilaiset liikekokemukset tuovat

uudenlaisia aistikokemuksia. Kiipeäminen ja ryömiminen eri asennoissa sekä keinuminen ja juokseminen nostavat vireystilaa ja saavat aktiivisemmaksi. Myös tunnon alueella pyritään lisäämään erilaisia kokemuksia. Lapsi, jolla on rekisteröinnin vaikeutta, tarvitsee voimakkaita maku- ja hajuaistimuksia. Proprioseptiivisen aistikokemuksen lisääminen onnistuu käyttämällä erilaisia istuimia ja painavia esineitä kantamalla, vetämällä ja työntämällä. Painoliivi tai -lelu voi saada lapsen helpommin keskittymään tehtäviin tai rauhoittumaan unille. (Timonen & Hämäläinen 2019, 287-290.)

5.2.2 Aistimushakuisuuteen helpottavia keinoja

Aistimushakuisuuteen voidaan vaikuttaa lisäämällä aisteja stimuloivia toimintoja tai asioita. Arjen sujumisen kannalta oikea määrä aistimuksia voi olla ratkaisevaa. Päivittäisissä toiminnoissa aktiivisena toimijana oleminen on lapselle hyväksi. Apuna tähän voi käyttää kirjoittamista ja piirtämistä, mitkä helpottavat hahmottamaan mitä seuraavaksi tapahtuu. Kuuloaistimuksia saadaan lisättyä esimerkiksi taustamusiikin, auki olevan television avulla tai laulamalla itse keskittymistä vaativan toiminnan aikana. Lapsella on hyvä olla leluja, joista lähtee ääntä ja hänen on hyvä antaa leikkiä myös äänekkäitä leikkejä. Värikkäät ja kirkkaat lelut, vaatteet ja muut esineet tuovat lisää näköaistimuksia ja värikkäästi merkityt esineet auttavat lasta tunnistamaan omat tavaransa helpommin. Vestibulaarisia aistimuksia saadaan lisättyä arkeen sijoittelemalla tarvittavia esineitä, esimerkiksi vaatteita niin, että saadaksesen ne tulee kumarrella, kurkotella, liikkua, kontaktata ja ryömiä. Painavat lelut antavat voimakkaita aistikokemuksia, samoin erilainen toiminta, kuten hyppiminen ja pyöriminen. Keinuminen voi auttaa rauhoittumaan tai nukahuttamaan. Tuntoaistimuksia saadaan eri tuntuista vaatteista, peitoista ja pyyhkeistä. Erilaisten esineiden käsittely ja monipuolinen leikkiminen lisää tuntokokemuksia, samoin hieronta ja kosketus ylipäättään. Maku- ja hajuaistimuksia saadaan lisättyä käyttämällä erituoksuisia pesuaineita, saippuoita, rasvoja, mausteita ja hajuaineita. Proprioseptiivisiä aistikokemuksia lisää painavien esineiden nostaminen ja kantaminen, lisävastusta raa-joille voi antaa käyttämällä erilaisia painoja ja kuminauhoja. (Timonen & Hämäläinen 2019, 290-292.)

5.2.3 Aistimuksille herkän helpottavia keinoja

Aistiherkän elämää voidaan helpottaa vähentämällä ympäristöstä kuormittavia aistimuksia. Liiallinen aistitieto voi väsyttää ja saada aikaan ärtymystä ja levottomuutta. Tällöin aistikokemusten määrää tulee saada vähennettyä siten, ettei niitä koeta liian voimakkaiksi tai ennalta-arvaamattomiksi. Kuuloaistimuksia on hyvä vähentää mahdollistamalla rauhallinen ympäristö keskittymistä vaativan toiminnan ajaksi. Lepotauot hiljaisessa tilassa voivat auttaa, samoin kuulosuojainten käyttö. Keskustelun aikana kannattaa huolehtia, että vain yksi ihminen puhuu kerrallaan ja pieni ryhmä auttaa kuuloherkkää myös itse osallistumaan keskusteluun. Näköaistimuksia voi vähentää käyttämällä keskittymistä vaativissa toiminnoissa vain muutamaa esinettä kerrallaan ja karsimalla ympäristöstä ylimääräiset visuaaliset ärsykkeet. Vestibulaaristen aistimusten vähentämiseksi kannattaa liikkeet ja asennot minimoida ja antaa lapsen itsensä tukea itseään toiminnan kuten peseytyminen ja pukeutuminen aikana. Rauhallinen leikki tulee mahdollistaa ja suosia leikkejä missä kontataan, ryömitään, liikutaan ahtaissa paikoissa ja kannetaan tai työnnetään raskaita esineitä. Voimakkaat lihas- ja nivelaistimukset ovat rauhoittavia ja painopeittoa, sylipainoa, reppua tai peittoon käärimistä kannattaa kokeilla. Kosketuksen tulee olla miellyttävä ja usein voimakkaampi kosketus tuntuu paremmalta kuin kevyt. Proprioseptiikan vähentämiseksi istumapaikka kannattaa valita niin, että lapsi tuntee olevansa turvassa epämiellyttäviltä aistikokemuksilta. (Timonen & Hämäläinen 2019, 293-295.)

5.2.4 Aistimuksia välttävän helpottavia keinoja

Vähentämällä ympäristön aistiärsykyitä, voidaan helpottaa aistimuksia välttelevän oloa. Aistimuksia välttävä saa liian paljon aistitietoa ja välttelee siksi kokonaan toimintaan osallistumista. Tällöin tulee vähentää aistikokemuksia päivittäisissä toiminnoissa. Rutiinit, rauhallinen paikka toimia ja leikkiä ovat tärkeitä aistimuksia välttävälle. Myös riittävä etäisyys muihin ihmisiin ja pienryhmässä työskentely auttavat keskittymistä vaativissa toiminnoissa kuten koulutyöskentelyssä. Kuulo aistimuksille herkkää voi häiritä äänet, joita muut eivät edes huomaa. Ilmastointilaitteen pitämä hurina tai muiden pienten liikahdusten aiheuttamat äänet voivat olla liikaa. Rauhallisella taustamusikilla voidaan ehkäistä yhtäkkisiä ääniä ja auttaa keskittymään paremmin, jos hiljaista ja suljettua tilaa ei ole saatavissa. Kuulosuojaimet voivat auttaa, mutta yksilölliset vaihtelut, siitä minkälainen

ääni häiritsee tai mikä auttaa, vaihtelevat suuresti. Näköaistimuksia voidaan vähentää himmennettävillä valoilla ja aurinkolaseista voi olla hyötyä. Vestibulaarisen aistikokemuksen vähentämiseksi tulee liikkeet minimoida ja toimia samojen toistuvien rutiinien mukaisesti, jotta lapsi tietää mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Painopeittoa kannattaa kokeilla rauhoittumiseen ja nukahtamisen helpottamiseksi. Aistimuksia välttävä ei yleensä pidä hisseistä, liukuportaista tai korkeista paikoista ja näitä kannattaa siksi välttää. (Timonen & Hämäläinen 2019, 295-297.)

5 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

5.1 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheeseen kuuluu hankkeen toteuttamiseen liittyvien henkilöiden määrittely sekä riskiarvioinnin teko. Keskeistä on määrittellä vastuualueet ja niihin sopivat henkilöt mm. aikataulun, budjetin, riskianalyysin, työsuunnitelman ja viestintä- ja dokumentointisuunnitelman osalta. (Toikko & Rantanen 2009, 64.)

Varsinaisen suunnitelman aiheesta saimme valmiiksi jo tammikuussa 2019, minkä myös toimeksiantaja hyväksyi. Toimeksiantaja on ollut aktiivisesti mukana sekä suunnittelu- että toteutusvaiheessa, mutta on myös antanut hyvin vapaat kädet suunnitelman toteuttamiseksi. Vastuualueet toteutusvaiheelle määriteltiin siten, että toinen toimii toimeksiantajan yhteyshenkilönä ja tekee käynnit tulevaan toimintaterapiatilaan, kun toinen taas keskittyy enemmän teorian tiedon hankkimiseen. Yhdessä kuitenkin teimme ratkaisevat päätökset ja toteutukset. Tämä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi.

5.2 Toteutusvaihe

Toteutusvaiheessa projekti toteutetaan suunnitelman mukaisesti, joskin sitä usein joudutaan muuttamaan tai täydentämään matkan varrella. Toteutusvaiheen aikana suunnitelman mukainen asia tai tuote valmistetaan ja otetaan käyttöön. Käyttönotolla halutaan varmistaa, että hankkeen tulos on hyödynnettävissä tai levitettävissä eteenpäin. (Toikko & Rantanen 2009, 65.)

Toteutusvaihe aloitettiin teorian tiedon keräämisellä, jossa hyödynnettiin tietokantoja kuten Cochrane, Academic Search Elite, OTDBASE, Cinahl ja Cinahl complete ja Medline Ovid. Hakusanoina käytettiin autismikuntoutukseen liittyviä termejä kuten, occupational therapy and autism spectrum disorder, occupational therapy space, ja sensory processing problems in children with autism spectrum disorder. Lisäksi kirjaston kirjahausta etsittiin suomenkielisiä teoksia autismikuntoutuksesta. Tietoa löytyi hyvin, tänä vuonna oli ilmestynyt jopa kaksi uutta teosta autismissa, minkä vuoksi saimme lähteeksi täysin uutta materiaalia. Löysimme myös tutkimuksia, jotka vahvistivat meille sitä, että aistitiedon käsittelyn haasteet ovat hyvin yleisiä autismikirjon henkilöillä ja lisäksi niitä voidaan

lievittää toimintaterapeuttisilla menetelmillä. (Timonen & Hämäläinen 2019, 285; Matsushima ja Kato, 2013, 93; Yack 2001, 3.)

Terapiavälineiden valintaa teimme kirjallisuudesta löytämämme tiedon pohjalta. Lisäksi molemmat meistä olivat olleet työharjoittelussa paikassa, jossa ohjattiin autismikirjon ja aistisäätelyhäiriöisten lasten toimintaterapiaa ja saimme sieltä henkilökohtaista kokemusta erilaisten välineiden käytöstä. Tämän teoriapohjan perusteella lähdimme etsimään sopivia terapiavälineitä ja suunnittelemaan terapiatiloja. Välineiden valinta kuitenkin oli haastavaa, sillä erilaisia välineitä on runsaasti tarjolla. Toimintaterapiatilat tuomat rajoitteet kuitenkin jo itsessään rajasi tiettyjä välineitä pois, kuten esimerkiksi liukumäen ja lattiatason pallomeren. Kirjallisuudesta saimme tietoa siitä, että terapiavälineiden tulisi olla suurikokoisia ja koko kehoa haastavia sekä monipuolista liikettä, kuten esimerkiksi ryömimistä, vetämistä ja työntämistä mahdollistavia. Tämän perusteella valitsimme esimerkiksi tynnyrin. Sen läpi voi ryömiä, päälle voi kiivetä, sitä voi työntää ja se on mahdollista saada vaikka keinuksi, eli se mahdollistaa erilaista liikettä, haastaa koko kehoa ja on isokokoinen. Myös aistisäätelyn haasteiden kuntoutuksesta löysimme tietoa, jonka perusteella teimme valintoja välineistä. Esimerkiksi tuntoaistimusten rekisteröinnin vaikeuteen voidaan kuntoutuksessa hyödyntää aistikaulinta, jonka avulla voidaan tarjota lapselle syvätuntoaistimuksia. Lisäksi se helpottaa hahmottamaan kehoa sekä kehon jäsentymistä.

Kalusteita lähdimme valitsemaan sillä perusteella, että ne ovat mahdollisimman monipuolisia. Tällainen oli esimerkiksi Ikean Stuva-penkki. Valitsimme tämän sen takia, että sitä voi hyödyntää hyvän säilytystilan lisäksi myös osana toimintaterapiaa. Penkin päällä voi istua tai sen päälle kiivetä, lisäksi penkissä on pyörillä kulkeva laatikko, jota voi työntää. Toisena esimerkkinä ICF Group Oy:n Ropox-työpöytä. Pöytä on korkeus- ja kaltevuussäädettävä, joten sitä voi käyttää kaikenkokoisilla lapsilla ja se sopii myös pyörätuolia käyttävälle.

Terapiavälineet ja kalusteet valittuamme, tapasimme toimeksiantajan ja esittelimme alustavaa suunnitelmaa sekä perustelimme valintoja. Valitsemaamme toimintaterapiavälineistöön saimme sekä vahvistusta että kehitysideoita toimeksiantajalta. Toimeksiantaja esimerkiksi toivoi, että tilasuunnitelmassa välineet ovat hankintapaikoittain, jotta hankinta vaiheessa on helpompi tilata tavarat hankintapaikka kerrallaan. Teimme toimeksiantajan toivomat muutokset ja esittelimme terapiatilasuunnitelman uudestaan. Toimeksiantaja oli todella tyytyväinen ja kertoi hyödyntävänsä suunnitelmaa jo heti ja

hankkia pienempiä terapiavälineitä jo Miia Matilda Kodin sekä Autismiosaamiskeskus Pikku Miian asukkaiden käyttöön.

5.3 Päättäminen ja arviointi

Prosessin viimeinen vaihe on sen päättäminen ja arviointi. Kehittämistyöllä tulee aina olla selkeä loppu. Jo prosessin alussa sille määritellään aikataulu, josta pyritään pitämään kiinni. Joskus matkanvarrella ilmenee lisähankkeita ja kehitysehdotuksia, mutta nämä voidaan toteuttaa erillisinä, jotta alkuperäinen työ saadaan päätökseen. Päätösvaiheeseen kuuluu kehitystyön loppuraportointi kirjallisesti, sen purkaminen ja jatkoideoiden tai jatkosuunnitelman esittäminen. (Toikko & Rantanen 2009, 65.) Työn valmistuttua myös omaa onnistumista ja työn luotettavuutta tulee arvioida (Vilka & Airaksinen 2003, 69). Prosessin päättämiseen kuuluu raportoinnin esittäminen, jossa selvitetään sen taustat ja tavoitteet, aikaansaannoksia ja tuloksia, työn kulun eri vaiheet sekä sen johtopäätökset (Vilka & Airaksinen 2003, 49).

Tämä opinnäytetyö esitetään Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa 25.11.2019 ja julkaistaan Theseuksessa. Esittely toimeksiantajalle tapahtuu kirjallisesti heti opinnäytetyön valmistuttua. Toimeksiantaja tulee käyttämään tekemäämme suunnitelmaa hyödyksi toimintaterapiatilän välineitä hankkiessa sekä tilaa sisustaessa. Tämä suunnitelma on tehty toimeksiantajamme MiiaMatilda Oy:n käyttöön, mutta halutessa sitä voi käyttää myös muiden vastaavien tilojen suunnittelussa apuna. Opinnäytetyömme tekijäparista toinen tulee jatkamaan toimintaterapiatilän toteutusta ja toiminnan alettua myös sen käyttöä. Tämä on lisännyt molempien mielenkiintoa kehittämistyötä kohtaan, kun projektin onnistumisesta ja jatkosta tulee saamaan ensikäden tietoa. Oma työtämme arvioimme tämän opinnäytetyön lopussa pohdintaosiossa.

5.4 Tuotoksena tilasuunnitelma

Löytämämme teoretiedon perusteella voidaan sanoa, että tilan muunneltavuus erilaisille aistisäätelyn haasteista kärsiville lapsille sopivaksi on tärkeää. Toiset tarvitsevat aisteilleen paljon ärsytystä, kun taas toisia liialliset ärsykkeet kuormittavat liikaa. Tilan käytön helpottamiseksi tämä vaatii erilaisia säilytysratkaisuja tarvikkeille. Näiden ratkaisujen täytyy kuitenkin olla helppoja toteuttaa, koska aikaa ei aina ole muuttaa tilaa ylenmääräisesti. Erilaiset liukuovikaapit ja verhot voivat olla yksi ratkaisu pienempien tarvikkeiden

piilottamiseen ja taas esille ottoon. Isompien terapiavälineiden kohdalla tämä ei onnistu, vaan ne pitää olla esillä jatkuvasti. Siksi niiden määrä tulee miettiä tarkkaan ja tilaa tulee myös jättää vapaaksi toiminnalle.

Valojen on hyvä olla himmennettävissä tarpeen mukaan ja värimaailmaan tulee kiinnittää huomiota, jotta se ei olisi liian huomiota herättävää. Äänimaailmaa tulee voida muunnella esimerkiksi taustamusiikin avulla, jos ympäristöstä kuuluu muita ääniä tai esimerkiksi ilmastointilaitteen surinaa. Myös ikkunoissa tulee olla hyvänlaatuiset verhot/säleikaihtimet, jotta ulkoa tulevat näköaistimukset voidaan tarpeen tullen poistaa kokonaan. Haju- ja makuasteja voidaan stimuloida erilaisilla hajusteilla ja erimakuisilla pastilleilla. (Timonen & Hämäläinen 2019, 290-297.)

Toimintaterapiaa aistisäätelyn haasteista kärsiville toteutetaan ympäristössä, jossa on paljon erilaisia toimintamahdollisuuksia ja runsaasti aistikokemuksia. Tällöin tila houkuttelee lasta aktiiviseen toimintaan ja vaatii häneltä kehon eri aistien käyttöä. Terapiavälineet ovat suurikokoisia, koko kehoa haastavia välineitä, kuten liukumäkiä, keinoja, erilaisia renkaita ja suuria tynnyjä ja esimerkiksi vaahtomuovista tehtyjä suuria palikoita. Tällöin lapsi liikkuu kokonaisvaltaisesti esimerkiksi ryömien, kiipeillen, pyörien, ratsastaen tai keinojen. Tarvitaan myös esineitä, joita lapsi voi heittää, tunnustella, vetää, työntää, nostaa tai poimia. Nämä asiat tapahtuvat lapsen omaa kehoa käyttäen, mikä on terapiavälineistä tärkein. Terapeutin tulee muokata toimintaa sopivassa tilassa sen mukaisesti, että lapselle haasteelliset asiat vahvistuvat ja hän oppisi sekä joutuisi jäsentämään uutta tietoa ja siten oppisi uusia taitoja. Toiminnan haasteellisuuden tulee olla juuri lapselle sopivaa, jotta hän joutuu ponnistelemaan riittävästi onnistuakseen, mutta ei lii-kaa epäonnistuakseen. (Väre 2003; Siven ym. 2019, 12.)

Siven ym. 2019 kertovat Sensorisen integraation terapian yhdistyksen artikkelissa, että lapsen omien mielenkiinnon kohteiden ja ideoiden sisällyttäminen terapiaan on tärkeää ja terapia on aina yksilöllistä. Tämä vaatii myös tiloilta ja terapiavälineiltä muunneltavuutta. Tästä syystä valitsimme mahdollisimman erilaisia ja toisistaan poikkeavia välineitä, joista olisi hyötyä eri aistien ja erilaisten lasten käytössä. Monet välineistä stimuloivat useampaa kuin yhtä aistia, mutta yritimme myös löytää erikseen jokaiselle aistille puhtaasti sen tarkoitukseen sopivan välineen. Tuleva terapiatila ei ole hirveän suuri, alle kaksikymmentä neliötä, mikä vaikuttaa suuresti terapiavälineiden valintaan. Suuria välineitä ei mahdu montaa, minkä takia olemme valinneet moneen eri käyttöön sopivia välineitä. Näitä ovat esimerkiksi lycra-keinu ja tynnyri, joita voi käyttää esimerkiksi pyörimiseen, kiipeämiseen tai niiden päältä voi lähteä laskuun. Myös turvallisuuden on

kiinnitetty valinnoissa paljon huomiota. Välineiden siirrettävyyden ja käytön tulee olla turvallista sekä lapselle että terapeutille. Koska yritys on vasta aloittamassa toimintaterapiapalveluiden tuottamisen, ei välineitä ole entuudestaan. Tähän suunnitelmaan olemme koonneet välineet, jolla toiminnan saa käynnistettyä. Ajan kuluessa tarpeita ilmenee varmasti lisää ja kokoelmaa pystyy tarpeen mukaan täydentämään.

Toimeksiantaja kertoi olevansa tyytyväinen tilasuunnitelmaan. Hän sanoi sen olevan oiva starttipaketti oikeiden välineiden hankintaan, jossa on hyvin ratkaistu tilan asettamat rajoitteet kalusteiden sijoittamiselle. Lisäksi oli haettu hyviä vaihtoehtoja välineiden säilytykseen. Suunnitelma kokonaisuudessaan on luettavissa tämän opinnäytetyön raportin liitteessä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme lähti liikkeelle työparimme toisen jäsenen ja hänen työnantajansa tarpeesta saada tuleville toimintaterapiatiloille sisustus- ja terapiavälinesuunnitelma. Ajatus siitä, että voisi konkreettisesti tehdä jotakin mistä on hyötyä ja mitä tarvitaan, oli niin kiehtova, että suunnitelmaa lähdettiin toteuttamaan. Matka opinnäytetyön valmistumiseen on ollut pitkä, sillä opinnäytetyösuunnitelmamme valmistui ja hyväksyttiin jo tämän vuoden tammikuussa ja valmiin työn raportointi tapahtuu vasta marraskuussa. Työn venymiseen on vaikuttanut sekä työparin muut kiireet, että toimeksiantajalta saatu tieto, että yritys aloittaa toimintaterapiapalvelujen tuottamisen vasta vuoden 2020 lopulla. Tämä tieto aiheutti sen, että akuuttia kiirettä työlle ei ollut, mikä taas aiheutti työn venymisen kaikkineen yli vuoden mittaiseksi. Matkalle on mahtunut kaikkea epätoivosta innostumiseen ja epäonnistumisesta onnistumisen kokemuksiin. Työtä on helpottanut suunnattomasti toimeksiantaja, joka on antanut vapaat kädet suunnitelman tekemiseen. Toimeksiantajalla on itselläänkin ollut ideoita ja mielipiteitä, mitä suunnitelmassa tulee olla sekä ehdotuksia, miten asiat hoidetaan, mutta hänen pääasiallinen mielipiteensä on ollut, että sitä ”hankitaan mitä tarvitaan”. Tämä on helpottanut suunnitelman tekemistä, mutta toisaalta myös tuonut vastuuta, kun on pitänyt toimia itsenäisesti.

Opinnäytetyömme tarkoitus oli suunnitella toimintaterapiatila, joka soveltuu käytettäväksi autismikirjon lapsille ja nuorille. Työparistamme toisella on monen vuoden työkokemus autismikuntoutuksesta ja toisella taas kokemus autismikirjoon kuuluvan lapsen vanhempana olemisesta. Tämä lähtökohta teki työstä mielenkiintoisen, koska asiasta oli molemmilla jo entuudestaan paljon tietoa, mutta myös samalla haasteellisen, kun jo tiedossa oleviin asioihin tuli saada tutkittua tietoa vahvistukseksi. Välillä sitä tuli miettineeksi, olisiko työn tekeminen ollut helpompaa, jos ei olisi ollut mitään ennakkokäsitystä tai -ajattusta aiheesta ja olisi voinut luottaa helpommin löydettyyn kirjallisuuteen asiasta. Harjoitteluisammme olemme saaneet myös kokemusta toimintaterapian osalta asiasta ja nähneet käytännössä, mitkä terapiavälineet toimivat ja millä tavalla. Alkuun nämä asiat antoivat väärän kuvan koko opinnäytetyön tekemisestä, koska ajattelimme sen olevan helppoa sen tiedon ja kokemuksen pohjalta mitä meillä jo oli. Tämä helppouden tunne kyllä karisi äkkiä ja vaihtui epätoivoiseen kysymykseen ”mitä me nyt teemme?”

Työn aloittaminen ja rajaaminen tuotti eniten haastetta. Itse aihe oli hyvin mielenkiintoinen, mutta oikean näkökulman löytäminen, millä asiaa aloitetaan työstämään, oli hankalaa. Lopulta kuitenkin asiat loksahdivat paikoilleen ja työ pääsi alkuun. Autismikirjon

henkilöillä esiintyy hyvin usein aistisäätelyn ongelmia ja se on asia, johon toimintaterapiassa kiinnitetään hyvin paljon huomiota, joten siitä oli hyvä lähteä liikkeelle. Työssämme käytämme paljon juuri termiä aistisäätelyn haasteet ja niihin helpottavat tekijät, mikä pohjautuu A. Jean Ayresin sensorisen integraation teoriaan. Tätä teoriaa emme kuitenkaan katsoneet pystyvämme suoraan käyttämään työn pohjana. Sensorisen integraation menetelmä vaatii lisäkoulutusta ja jatko-opiskelua sekä aiheen hallitsevan terapeutin antamaa työnohjausta, joita meillä ei vielä tässä vaiheessa voi olla. Työ vaati runsaasti teoriatietoon perehtymistä ja sen valikoimista omiin tarpeisiin sopivaksi, koska autismikirjosta on saatavilla hyvin paljon tietoa, hyvin erilaisista lähteistä.

Työssämme keskityimme jo olemassa olevaan tietoon autismikuntoutuksesta ja sen moninaisuudesta, ovathan autismikirjon henkilöiden haasteet aina yksilöllisiä ja monimuotoisia. Siitä lähti ajatus muunneltavuudesta myös terapiatilojen ja -välineiden suhteen. Tähän pyrkimykseen olemme mielestämme hyvin pystyneet vastaamaan ja lopullinen suunnitelma sisältää erilaisia, eri aistien stimulointiin tarkoitettuja välineitä sekä välineiden varastointiin tarkoitettuja kalusteita. Välineiden sijoittelua olemme miettineet sekä turvallisuuden ja käytettävyyden, että tilojen antamien mahdollisuuksien näkökulmasta. Välinevalinnoissa on pyritty ottamaan huomioon muunneltavuuden lisäksi niiden liikkuvuus, puhdistettavuus eri käyttäjien jäljiltä ja taloudellisuus siten, että ne olisivat mahdollisimman pitkäikäisiä ja moneen erilaiseen käyttöön soveltuvia. Turvallisuus välineiden käytössä on tärkeintä ja välineiden tulee olla myös käyttäjäystävällisiä terapeutille. Isojen siirreltävien ja nostettavien välineiden tulee olla riittävän kevyitä, jotta siirrot onnistuvat helposti, ilman suurempaa voiman tarvetta. Myös kattorakenteiden kestävyys ja lujuus on sijoittelussa otettu huomioon. Ripustettavien välineiden tulee kestää kovempaakin käyttöä.

Opinnäytetyössämme olemme kunnioittaneet eettisiä periaatteita. Kaikkea matkan varrella saatua materiaalia olemme säilyttäneet asianmukaisesti, eivätkä ulkopuoliset tahot ole päässeet käsiksi toimeksiantajalle kuuluvaan tietoon. Toimeksiantajaa on pidetty ajan tasalla projektin etenemisestä koko projektin ajan. Hänen näkemyksensä ja ideansa on otettu huomioon ja niitä on kunnioitettu.

Vaikka opinnäytetyömme keskittyy toimintaterapiatilojen suunnitteluun autismikirjon lapsille ja -nuorille, voidaan sitä hyödyntää myös muiden asiakasryhmien toimintaterapiassa. Aistisäätelyn haasteita ilmenee myös muiden kehityshäiriödiagnoosin saaneilla lapsilla ja myös aivan tavallisilla lapsilla. Tilojen ja välineiden muunneltavuus vaikuttaa myös siihen, että suunnitelmaa voidaan hyödyntää monilla muillakin asiakasryhmillä.

Tulevaisuudessa tulee olemaan mielenkiintoista nähdä miten työssämme onnistuimme ja miltä valmiit tilat tulevat näyttämään. Työparista toinen tulee työskentelemään suunnittelemissamme tiloissa, MiiMatilda Oy:n toimintaterapiapalveluiden alkaessa. Tämä antaa erinomaisen mahdollisuuden nähdä työn lopulliset tulokset.

LÄHTEET

- Aistituote.fi. Viitattu 24.10.2019. <https://kauppa.aistituote.fi>
- Art-Henki tmi. Viitattu 24.10.2019. <https://art-henki.fi/kauppa/>
- Attwood, T. 1998 Aspergerin oireyhtymä. Opas vanhemmille ja asiantuntijoille. Jyväskylä. Haukarannan koulu.
- Autismiliiton www-sivut. Viitattu 12.10.2019. <https://www.autismiliitto.fi/autismikirjo>
- Ayres, A.J. 2018. Aistimusten aallokossa. Sensorisen integraation häiriö ja terapia. Suom. Lari Tapola. 3.painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Ayres, A.J. 2015. Aistimusten aallokossa. Sensorisen integraation häiriö ja terapia. Suom. Lari Tapola. 2.painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Dunn, W. 2006. Sensory Profile Supplement. Harcourt assessment.
- Dunn, W. 2014. Sensory Profile 2. Pearson.
- Hautala, T., Hämäläinen, T., Mäkelä, L., Rusi-Pyykönen, M. 2016. Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä. 3.-4. painos.
- Koskentausta, T., Sauna-Aho, O. & Varkila-Saukkola, L., 2013. Autististen lasten ja nuorten hoito ja kuntoutus. Suomen lääkärilehti - Finlands läkartidning, 68(8), pp. 587-592.
- Kuulonhuoltoliitto 2019. Viitattu 12.6.2019. <http://kuulonhuoltoliitto.fi/yleista/kuulo-ja-muut-aistit/>
- Matsushima, K. and Kato, T., 2013. Social Interaction and Atypical Sensory Processing in Children with Autism Spectrum Disorders. Hong Kong Journal of Occupational Therapy, 23(2), pp. 89-96.
- Middleton Centre For Autism: Sensory Processing Resource, <http://sensory-processing.middletonautism.com/generalstrategies/classroom/> viitattu 24.06.2019
- Muksun mukana – Somomotorisesta kehityksestä. Yle Akuutti arkisto. Viitattu 28.10.2019 http://vintti.yle.fi/yle.fi/akuutti/arkisto2003/141003_c.htm
- Papunet 2019. Viitattu 12.6.2019 www.papunet.fi
- Savolainen, T. & Aralinn, V. Toimintaterapianimikkeistö 2017. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 20.11.2019. <http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toimintaterapianimikkeisto.pdf>
- Sensorisen Integraation Terapian Yhdistys RY. Viitattu 12.6.2019 www.sity.fi.
- Siven, K.; Salmenperä, H.; Juvonen-Sorri, V.; Rautio, T & Kauranen, S. Sensorinen Integraatio, Aistiedon käsittely: vastauksia vanhemmille. Sensorisen Integraation terapian yhdistys ry. Viitattu 3.11.2019. www.sity.fi > materiaalipankki.
- Tevella 2019. Viitattu 23.10.2019 <https://www.tevella.fi>
- Timonen, T. & Hämäläinen, P. 2019. Autismikirjon kuntoutusmenetelmät. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Timonen, T.; Castren, M. & Ärölä-Dithapo, M. 2019. Autismikirjo. Tausta, diagnostiikka ja tutkimus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: Näkökulmia kehittämisssessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Toimintaterapeuttiliitto 2019. Viitattu 13.7.2019. <http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi>

Tompuri, M. 2016. Tenavat tasapainoon. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. and Airaksinen, T., 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Väre, T. 2003. Muksun mukana – Sensomotorisesta kehityksestä. Yle Akuutti arkisto. Viitattu 28.10.2019 http://vintti.yle.fi/yle.fi/akuutti/arkisto2003/141003_c.htm

Yack, E.; Sutton, S. & Aquilla, P. 2001. Leikki linkkinä lapsen. Toimintaterapiaa sensorisen integraation keinoin. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Zimmer, M. and Desch L., 2012. Sensory Integration Therapies for Children With Developmental and Behavioral Disorders. *Pediatrics*, 129(6), pp. 1186-1189.

Liite 1. Toimintaterapiatilasuunnitelma

Terapiavälineet aistirikkaaseen toimintaterapiatilaan

Kuva kauppa.aistituote.fi	Terapiaväline	Käyttötarkoitus
	Ryömintätunneli 245.00€ Veroton: 197.58€ Mitat: halkaisija 91 cm, pituus 3,7 m	Houkuttelee lasta ryömimään, konttaamaan ja piiloutumaan. Kehittää motoriikkaa ja auttaa aivoja erittelemään aistihavaintoja.
	Aistialusta 185.00€ Veroton: 149.19€ Tuotteen koko: 50 x 50 cm.	Epätasainen pinta lisää tunto- ja liikeaistimuksia. Sopii koordinaation harjoitteluun ja muunneltavuutensa ansiosta hyvä myös erilaisiin mielikuvaharjoitteisiin.
	Aaltopallo 24.50€ Veroton: 19.76€ Pallo painaa 200g ja läpimitta on 19cm.	Värikäs mielikuvitusta harjoittava pallo, josta helppo ottaa kiinni. Pallon sisään voi pujotella liinoja, laittaa sen käsiin tai jalkoihin ja yhdistellä erilaisia asioita kuuluvaksi sen eri väreihin. Helppo ottaa kiinni ja heittää. Soveltuu myös peukalo/etusormi otteiden harjoitteluun.
	Kehosukka Serina 69.00€ Veroton: 55.65€ Sukkaan mahtuu myös aikuisen lapsen kaveriksi leikkimään.	Omaan pesään kömpiminen rauhoittaa vilkasta, aggressiivista, levotonta tai aistiongelmista kärsivää lasta. Sukan sisällä lapsi voi liikkua, ryömiä ja pyöriä samalla kun sukka

	<p>Väreinä Oranssi -Sininen -Pinkki -Lila</p>	<p>rauhottaa halauksen tunteella. Sukassa ei ole säkkipimeää, vaan sen läpi voi hiukan hahmottaa ympäristöä. Sukka on täydellinen varuste aistiongelmista kärsiville lapsille, sillä sukan sisällä lapsi voi olla täysin omalla revii-rillään, se herättää mielenkiinnon liikkeiden ja liikeratojen tutkimiseen, lapsi hahmottaa omaa tilaansa ja tuntee kehonsa rajat.</p>
	<p>Aistikaulin 39.00€ Veroton: 31.45€ Pituus 28 cm ja paksuus rullalla 8 cm.</p>	<p>Kaulitaan pois ikävät ja rauhottomat asiat pois lapsen kehosta. Antaa syväntuntoaistimuksia helpottamaan kehon jäsentymistä ja rauhoittumista.</p>
	<p>Kuplaputki 640.00€ Veroton: 516.13€ Kuplaputki 120 x 15 vedellä täytettävä. Värit vaihtuvat automaattisesti päälle kytkettäessä. Mitat: -Korkeus 120cm -Paksuus 10 cm</p>	<p>Rauhoittaa, rentouttaa ja tuo virikettä kaikissa sateenkaaren väreissä.</p>
	<p>Toimintamatto 49.00€ Veroton: 39.52€</p>	<p>Matolla, joka on joustavaa huopamateriaalia, on hymynaama, jonka voi liikuttaa ja liuttaa piiloon erilaisiin tunneleihin valkeaa narua pitkin. Pistä hymy piiloon ja etsi tunnustelemalla missä naama matkaa.</p>

	<p>Painokoira Täplä</p> <p>37.00€ Veroton: 29.84€ Paino n.900g.</p>	<p>Pehmeä ja halattava painokoira auttaa lasta keskittymään ja istumaan paikoillaan. Se myös kuuntelee kärsivällisesti ja sen paino rauhoittaa levotonta lasta.</p>
	<p>Tasapaino keinulauta</p> <p>89.00€ Veroton: 71.77€</p>	<p>Pohjassa oleva nystyröity pinta antaa haastavuutta tasapainoharjoitteluun. Auttaa kehittämään kehon tasapainoa, koordinaatiota ja kehon hallintaa. Liike antaa proprioseptiivisiä tunteita ja onnistumisen kokemuksia.</p>
	<p>Temppu- ja toimintarenkaat</p> <p>45.00€ Veroton: 36.29€ 6 kpl, punainen, sininen, vihreä, lila, keltainen, oranssi ja sininen Halkaisija 16.4 cm ja paksuus 1.2 cm</p>	<p>Lateksivapaata materiaalia. Leikkiin tai liikuntaan, ulkona tai sisällä. Taipuu ja kestää tasapainoilua, piirileikkejä ja paljon muuta. Kehittää mielikuvitusta ja tuo onnistumisen kokemuksia.</p>
	<p>TRAMPOLIINI 102 CM</p> <p>139.00€ Veroton: 112.10€ Halkaisija 102 cm, korkeus 20 cm. kantavuus 100 kg. Turvakaide trampoliiniin 102 cm</p> <p>69.00€ Veroton: 55.65€</p>	<p>Lapsen motorisen kehityksen ja tasapainon kehittämisen avuksi. Lisäkaiteella saadaan turvallisuutta, kun on mistä ottaa kiinni.</p>
<p>Kuva tevilla.fi</p>	<p>Terapiaväline</p>	<p>Käyttötarkoitus</p>

	<p>Time Timer Tevella 474002</p> <p>72,00€ sis. 0% alv.</p> <p>Koko 20x20 cm</p>	<p>Kellon osoitin käännettään ajankohtaan, josta halutaan ajan laskemisen alkavan. Näkyviin tullut punainen sektori osoittaa jäljellä olevan ajan. Äänimerkki ilmaisee ajan päättyneen, mutta on myös poiskytkettävissä. Toiminnanohjauksen, keskittymisen ja tarkkaavaisuuden tueksi. Ajastimella voi helposti havainnollistaa esimerkiksi jäljellä olevan terapia- tai tiettyyn tehtävään käytössä olevan ajan.</p>
	<p>Tunnustelupeli Tevella 080133</p> <p>54,00€ sis. 0% alv.</p>	<p>Tuntoaistin aktivointiin. Pelissä etsitään tunnuksia oikealle alustalle. Peli on monikäyttöinen, sitä voi käyttää myös ns. palapelinä ja hahmotuksen harjoittamisessa, kun jättää pussin ja tunnusteluvaiheen pois.</p>
	<p>Tuntotyyny Tevella 260772</p> <p>59,90 € sis. 0% alv.</p>	<p>Tuntotyynyn sisälle on piilotettu arjesta tuttuja erilaisia välineitä, joita etsitään tunnuksella. Tevella kuvaa tuotteen sopivan esimerkiksi lapsille, joilla on ADHD, SI-häiriö tai autismi.</p>

	<p>Nystyräpallo 5 kpl Tevella 151031</p> <p>22,50 € sis. 0% alv.</p> <p>ø n. 10 cm</p>	<p>Nystyräpallo monenlaisiin pallopeleihin ja kehonhahmotusharjoituksiin. Nystyrät aktivoivat tuntoaistia.</p>
	<p>Kuulapallot 3 kpl Tevella 260021</p> <p>48,00 € sis. 0% alv.</p> <p>ø n. 8 cm</p>	<p>Nystyräpintaisen pallon sisällä on pieniä palloja geelissä. Se on läpinäkyvä ja sen sisällä olevat kuulapallot ovat värillisiä, joten palloa puristeltaessa sisällä olevien kuulapallojen liikkeitä voidaan nähdä ja tuntea. Palloon on mahdollista lisätä tai poistaa ilmaa pallopumpulla, jossa on neulasuutin.</p>
	<p>Puristelupallo Tevella 260018</p> <p>7,00 € sis. 0% alv</p> <p>ø 18 cm</p>	<p>Pehmeä puristettava pallo tunnon stimulointiin ja keskittymisen tueksi. Vahvistaa sormien ja koko käden lihaksistoa ja parantaa hienomotoriikkaa.</p>
	<p>Creall Senses tuntovärijitelma Tevella 614830</p> <p>49,50 € sis. 0% alv</p> <p>Värit: keltainen, punainen, sininen, vihreä, valkoinen ja musta. 6x500 ml.</p>	<p>Jokaisessa värissä on erilainen rakenne. Se stimuloi sekä näkö-, että tuntoaistia ja sen avulla voidaan samalla harjoittaa myös kädenkäytön taitoja.</p>

	<p>Tunnustelulaatat Tevella 156117</p> <p>107,00 € sis. 0% alv</p> <p>Laattojen ø 27 cm ja 11 cm ja korkeus n. 3,5 cm.</p>	<p>Laattoja on viisi eri- laista, jokaisesta laa- tasta on isompi jaloilla tunnusteltava laatta sekä pienempi käsillä tunnusteltava laatta. Laatoista voi kehittää esimerkiksi tunnistamis-, yhdistämis- tai muistipelin.</p>
	<p>Hohto tanglepallo Tevella 151747</p> <p>39,50 € sis. 0% alv</p> <p>ø 16cm</p>	<p>Pallo on jalkapallon kokoinen, sillä voi pe- lata jalkapalloa sisällä tai ulkona sekä käyttää myös vedessä. Valo syttyy palloon iskusta. Katseenvangitsijana näkyvät kirkkaita värejä ja valoa, joten se sopii niille, joilla on visuaali- sia haasteita. Sen hal- linta on myös perin- teistä palloa helpom- paa.</p>
	<p>Huivit 12 kpl Tevella 155098</p> <p>23,00 € sis. 0% alv</p> <p>Huivin koko 45 x 45 cm. Värit vaihtelevat.</p>	<p>Huivien avulla voi sti- muloida niin näkö- kuin tuntoaistiakin. Niitä voi heitellä tai niiden kanssa voi harjoitella esimerkiksi värilajitte- lua.</p>
	<p>Konfettipallo 24 cm Tevella 151145</p> <p>6,90 € sis. 0% alv</p> <p>Ø 24 cm</p>	<p>Pallon sisällä konfetti- tehosteet, jotka stimu- loivat näköaistia. Pallo toimii muuten kuten ta- vallinen pallo ja on hy- vin pomppiva sovel- tuen sekä sisä- että ul- kokäyttöön. Pintamateri- aali on sileä.</p>

	<p>Yllätyslaatat Tevella 156230</p> <p>82,50 € sis. 0% alv</p> <p>Sarjassa on kuusi eriväristä laattaa, joiden halkaisija on 33 cm</p>	<p>Kolmesta laatasta kuuluu päälle astuttaessa ääni. Ne stimuloivat näkö, kuulo ja tuntoaistia ja niiden kanssa voi pelata, leikkiä tai ne voivat olla osana motorista rataa.</p>
	<p>Äänilotto Tevella 321004</p> <p>16,30 € sis. 0% alv</p> <p>Sisältää CD:n, 4 pelilautaa ja 40 pelimerkkiä</p>	<p>Pelissä on ympäröivän maailman ääniä kuten aaltojen loisketta, helikopterin surinaa, linnun laulua ja hiekan rahinaa. Tarkoitus tunnistaa kuuluva ääni ja yhdistää se pelilaudan kuvaan.</p>
	<p>Äänitasku NETTO Tevella 570927</p> <p>64,00 € sis. 0% alv</p> <p>Taulun koko 65x53 cm.</p>	<p>Jokaisen taskun kohdalle voi äänittää 30sekuntia puhetta/ääntä ja taskuihin voi vapaasti valita kuvan. Taulua voidaan käyttää esimerkiksi peilinä tai kommunikation apuvälineenä.</p>
	<p>Rytmisarja 30 osaa Tevella 242772</p> <p>199,00 € sis. 0% alv</p>	<p>Sarja sisältää tulpapaani, kaksi erilaista putkipenaalia, tamburiini ilman kalvoa, neljä munamarakassia, neljä rytmiakapulat, pieni quiro, kaksi varsikulusta, marakassipari, kaksi erilaista rytmikulusta, neljä sormikastanjettiparia, kaksi sormilautasparia, kaksi erikokoista triangelia, kehärumpu ja nuija, kaksi tamburiinihelisintä sekä varsikastanjettipari.</p>

	<p>Painopallo 1kg Tevella 151639</p> <p>38,00 € sis. 0% alv</p> <p>Ø 13 cm</p>	<p>Painopallo soveltuu erilaisiin tasapainoilu- ja koordinaatioharjoituksiin sekä terapiaan. Pallon sisällä on geelimäinen täyte, jossa on pieniä muovipalloja, minkä vuoksi pallo muovautuu alustan mukaan.</p>
	<p>Mahalauta Tevella 156689</p> <p>27,50 € sis. 0% alv</p> <p>Laudan koko 30 x 30 cm.</p>	<p>Asennonhallinnan ja keskivartalon hallinnan harjoitteluun sekä monipuolisiin motoriikka-harjoituksiin.</p>
	<p>Pimeä kuutio Tevella 261254</p> <p>99,00 € sis. 0% alv</p> <p>Koko 1m x 1m x 1m Koostuu 12 muovisauvasta, 8 liitososasta sekä päällisestä.</p>	<p>Kuution sisälle voi ryömiä ja seikkailla täydellisessä pimeydessä. Kuutio on helposti koottava ja purettava monikäyttöinen oppimis- ja terapiaväline. Siitä saadaan valonlähteitä ja heijastelevia materiaaleja käyttäen erinomainen aistihuone lapsille. Kaksinkertaisesta nylonmateriaalista valmistettu päällinen häivyttää valon erittäin hyvin.</p>
	<p>Erikoiskynätuki Tevella 602146</p> <p>1,25 € sis. 0% alv</p> <p>Pituus 4 cm</p>	<p>Oikean kynäotteen opetteluun. Sopii normaalipaksuisille kynille. Tuessa on reiät niissä kohdissa, joissa sormi normaalistikin koskettaa kynää, varmistaen näin oikean otteen.</p>

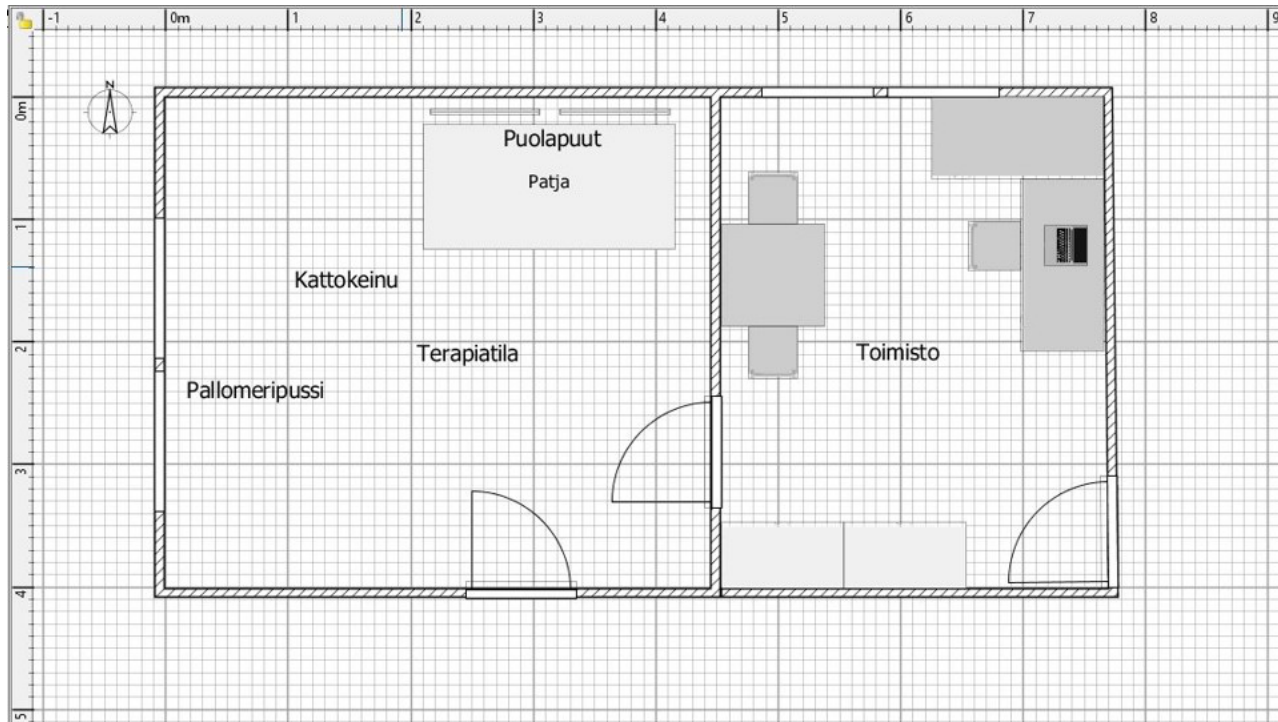
	<p>Grotto kynätuki Tevella 602504-1</p> <p>6,80 € sis. 0% alv</p>	<p>Tukeva, iso kynätuki, missä etusormen ja peukalon ohjatut paikat takaavat oikean kynäotteen saavuttamisen.</p>
	<p>Kolmiomainen kynätuki Tevella 602654</p> <p>1,15 € sis. 0% alv</p>	<p>Pehmeä vinyylinen kynätuki tavalliseen sekä paksumpaan kynään oikean kynäotteen opetteluun.</p>
	<p>Kynätukisetti munanmuodoin Tevella 602505</p> <p>9,00 € sis. 0% alv</p> <p>Sisältää 3 kynätukea</p>	<p>Munanmuotoiset kynätuet kehittävät käden pieniä lihaksia.</p>
	<p>Poimutettu kynätuki Tevella 602143</p> <p>1,10 € sis. 0% alv</p> <p>Pituus 4 cm</p>	<p>Hieman isompi kynätuki, jossa on poimutettu pinta. Kynätuen avulla on miellyttävä ja tukeva kirjoittaa ilman että kynää puristaa liikaa.</p>
	<p>Jousisakset Tevella 678003</p> <p>14,10 € sis. 0% alv</p> <p>Pituus 15 cm</p>	<p>Muovinen kaari avaa saksen automaattisesti. Sopii molempikäisille.</p>

	<p>Monisormisakset Tevella 678002</p> <p>18,50 € sis. 0% alv</p> <p>Pituus 16 cm</p>	<p>Helppokäyttöiset saksset oman puristusliikkeen harjoitteluun. Alakaaren tila ohjaa 4 sormeaa juuri oikeaan paikkaan, mikä helpottaa harjoittelua. Muovinen taka-kaari avaa saksset. Sopii yhtä hyvin molempikäisille.</p>
<p>Kuva art-henki.fi</p>	<p>Terapiaväline</p>	<p>Käyttötarkoitus</p>
	<p>Lycrakeinu</p> <p>165.00€–485.00€</p> <p>Perusmalliin kuuluu yksi kerros. Saatavana myös kaksi-, kolme- ja neljäkerroksiset mallit.</p>	<p>Lycrakeinu on tehty kaksinkertaisesta lycrasta. Kiinnityspäissä on enstex-vahvistus, joissa kulkevat vinyyliputkella suojatut köysilenkit. Ripustus joko kahdesta tai neljästä pisteestä, joiden etäisyys voi olla 2,5 metriä pituussuuntaan. Mukana on kaksi palohakaa kiinnittämistä varten. Keinun maksimi painoraja on 100 kiloa. Kerroslycra-keinut tarjoavat lisähaastetta, kun on siirryttävä kerroksesta toiseen. Kerrokset ovat eri pituisia ja niitä voi käyttää myös yksittäin. Aktivoi proprioseptiivistä- ja vestibulaarista aistijärjestelmää.</p>

	<p>Puolapuut, seinämalli</p> <p>230.00 €</p> <p>Leveys 65 cm ja korkeus 220 cm ja puolia on 11 kappaletta. Saatavana myös tuplamalli, jonka leveys on 126 senttiä.</p>	<p>Ylin puola on ulompana riippumisen helpottamiseksi. Puolapuut voi kiinnittää seinään suoraan ruuveilla kiinnityskohdista tai kulmarauodoilla.</p>
	<p>Tynnyri</p> <p>590.00€</p> <p>Tynnyrin kansi</p> <p>60.00€</p> <p>Tynnyri on 90 senttiä korkea ja halkaisija on 50 senttiä. Kansi on pehmustettu ja verhoiltu keinonahalla.</p>	<p>Vanerirunkoinen tynnyri liikkeelle ja pyörimään, niin vestibulaarinen aisti saa ärsykettä. Käyttöturvallisuutta lisäävät reunapehmusteet, jotta alle jääviin sormiin ja käsiin ei satu. Sisäosa on keinonahalla päällystetty ja alla on ohut pehmuste. Päällä on kokolattiamattoa. Tynnyriin on saatavilla myös kansi, jota voi käyttää esimerkiksi liukurina.</p>
	<p>Pallomeripussi</p> <p>190.00€</p> <p>mahtuu 2000-3000 palloa</p> <p>Pallomeren pallot</p> <p>160.00€</p> <p>500 kpl</p>	<p>Kokonaisvaltainen kokemus, joka aktivoi erityisesti tuntoa, näköä ja liikeaistimuksia.</p>
	<p>Liukuri</p> <p>225.00€</p> <p>Suosittelun maksimi käyttöpainoraja on 100 kiloa. Vaijeri lisätilauksena.</p>	<p>Liukuri kulkee vaijerin varassa kahden laakeroidun pylpyrjän rullatessa liukkaasti. Vaijeri pingotetaan seinästä seinään ja vaijerin kiireydestä sekä lähtöpisteestä riippuen vauhtia voidaan</p>

		<p>säädellä. Korkeuseroksi riittää esim. viiden-kuuden metrin matkalle 20 senttiä. Alareunassa on veto-/kiinnityslenkki, johon voi kiinnittää narun liukurin siirtämiseksi sekä helikopteri- tai sammakokeinin monipuolistamaan liike-elämystä.</p>
	<p>Nostokahvapaketti 115.00€</p> <p>Pakettiin kuuluu nostokahva, karbiinihaka keinun kiinnitykseen, 360 astetta pyörivä leikari ylös ja köyttä 1,5 metriä.</p>	<p>Nostokahva on helpokäyttöinen väline keinujen portaattoomaan korkeussäätöön. Tuote kiinnitetään katossa olevaan umpilenkkiin mukana tulevan haan kanssa. Katossa tulisi olla ainakin neljän umpilenkin ryhmä keskellä huonetta, jotta keinoilla on tilaa suuriin liikeratoihin. Lenkkien etäisyys voi olla esim. 60 x 110 senttiä, jolloin suurin osa keinoista toimii näillä kiinnityksillä. Lyrakeinin tarvitsema etäisyys lenkkien välillä on 2,5 metriä.</p>

Toimintaterapiatilan pohjapiirustukset

Toimistotilaan tulee pieni pöytä ja tuolit pöytätason tehtäviä varten. Tuolin jalkoihin voi laittaa huovan palaset tai tennispallot vähentämään niiden siirtelystä kuuluvaa ääntä. Ikkunoihin tulee sälekaihtimet ja verhot, jotta ulkoa tulevaa valaistusta ja muita ärsyksiä voidaan vähentää/poistaa. Toimistotila pidetään neutraalina, hyvin vähän ärsyksiä sisältävänä keskittymisen helpottamiseksi.

Pöytätason tehtäviä tehdessä voidaan lapsella käyttää myös painoliiviä tai sylipainoa keskittymistä helpottamaan. Myös kynätuet/paksunnokset voivat olla tarpeen, samoin erilaiset hypistely- tai purutuotteet voivat olla avuksi keskittymistä vaativissa tehtävissä. Toimistotilaan ikkunaseinän vastakkaiselle seinälle sijoitetaan koko seinän peittävä (oven avaamiseen jätetään riittävä tila) kaapisto, mihin saadaan erilaisia terapiavälineitä säilöön, pois näkyvistä.

Terapiatilassa puolapuiden eteen tulee patja turvallisuuden takaamiseksi. Myös toinen patja tarvitaan, mitä voi siirrellä tarvittavaan paikkaan. Puolapuilta lähtee vaijeriliukuri, mitä pitkin pääsee liukumaan huoneen toiseen päähän. Keinu sijoitetaan keskelle huonetta turvallisimpaan paikkaan ja pallomeripussi ikkunan eteen. Muuten terapiavälineet voidaan sijoittaa aina tarpeen mukaan halutuille paikoille. Tasapainotteluun voidaan käyttää lattiатеippiä tai lankkua tunto- ja yllätyslaattojen lisäksi. Valaistuksen on hyvä olla säädettävä ja ikkunaan hyvät sälekaihtimet/verhot. Erilaisia tuoksupurkkeja ja huonetuoksuja voidaan käyttää stimuloimaan hajuaistia tai poistamaan epämiellyttäviltä tuntuja hajuja.

Kalusteet toimistoon ja terapiilaan

Kuva Ikea	Kaluste	Käyttötarkoitus
	<p>Kallax-hylly 147cm x 147cm</p> <p>119,00€</p>	<p>Kallax-hylly on monipuolinen. Sitä on mahdollista käyttää avohyllynä tai siihen on mahdollista saada laatikot, ovet tai korit. Samassa hyllyssä voi olla kaikki nämä ominaisuudet. Hyllyä voi pitää vaakatai pystysuunnassa. Sen voi sijoittaa seinän viereen tai hyödyntää tilanjakajana. Lisäksi hyllyjä on saatavilla eri värisinä.</p>
	<p>Stuva-säilytyspenkki 90cm x 50cm x 50cm</p> <p>65,00€</p>	<p>Stuva-säilytyspenkkiä voi hyödyntää tavaroiden säilytykseen, sen päällä voi istua tai vaikka seistä. Sen päälle voi kiivetä ja hypätä alas tai laatikkoa työntää. Säilytyspenkkiä voi siis hyödyntää tavaroiden säilytykseen, mutta myös terapiavälineenä. Laatikossa on alla pyörät, jotka helpottavat laatikon liikuttamista. Laatikon kahvat on mahdollista merkitä erivärisillä tarroilla ja tarroihin on mahdollista kirjoittaa. Säilytyspenkissä on myös säädettävät jalat, joten se on tukeva myös epätasaisilla alustoilla.</p>

	<p>Stuva-säilytyskokonaisuus 60cm x 50cm x 64cm</p> <p>85,00€</p>	<p>Stuva-säilytyskokonaisuutta voi hyödyntää pienempien tavaroiden, kuten kynien ja muiden säilytykseen. Laatikot voi merkitä eri värein sekä kirjoittamalla tarraan. Matala korkeus mahdollistaa sen, että lapsi voi itse hakea laatikosta tarvitsemansa tavarat.</p>
	<p>Eket- tuotesarja.</p> <p>Koko ja hinta määräytyvät kaappien ominaisuuksien mukaan. (Kuvassa oleva kokonaisuus 250,00€)</p>	<p>Eket-tuotesarja mukautuu tilaan kuin tilaan. Niitä voi pinota, ripustaa ja yhdistellä erilaisia kaappeja ja laatikostoja juuri tarpeen mukaan. Eket-tuotesarjan kaappeja voi kiinnittää seiniin, jolloin lattiatilaa vapautuu. Kaappeja on eri kokoisia, niin ovellisia kuin ovettomiakin. Ovessa on kiinteä avausmekanismi ja aukeaa kevyellä painalluksella. Eket-tuotesarjasta on saatavilla monia eri värejä.</p>
	<p>Trofast- tuotesarja.</p> <p>Koko ja hinta määräytyvät ominaisuuksien mukaan. (Kuvassa oleva valkoinen runko 44,99€ ja musta runko 24,90€, laatikot myydään erikseen. Laatikoiden hinta koosta riippuen 3,00-4,00€)</p>	<p>Trofast-tuotesarja on loistava säilytyskokonaisuus erilaisilla ja erikokoisille leluille. Irrotettavien ja siirrettävien laatikoiden ansiosta lapsen on helppo ottaa tarvitsemansa tavarat leikkiin. Laatikoihin on mahdollista saada kansi, jolloin on mahdollista pinota laatikoita päällekkäin. Laatikkoja sekä runkoja on saatavilla eri väreinä ja eri kokoisina. Ne on mahdollista kiinnittää</p>

		myös seinään, jolloin lattiatilaa vapautuu muuhun käyttöön.
	<p>Ikea ps fångst- riippuva säilytyslokerikko.</p> <p>4,99€</p>	Säilytyslokerikko on hauska tapa säilyttää asioita. Sitä voi hyödyntää myös terapiakäytössä, kun sen riipustaa esimerkiksi puolapuiden viereen. Lapsi voi kiivetä puolapuita pitkin ja hakea korkealle kiivenneen kissan, kuten palomies. Leikin lisäksi se kuitenkin toimii myös tavaroiden säilytyspaikkana ja tuo hauskaa ilmettä terapiatilaa.
Kuva icf.fi	Kaluste	Käyttötarkoitus
	<p>Ropox Vision- pöytä</p> <p>Korkeussäätö 50-70cm Syvyys 60cm Leveys 90cm</p> <p>Hintaan vaikuttaa pöydän säätöominaisuuden valinta.</p>	Ropox Vision- pöydän ominaisuudet helpottavat pöytätyöskentelyä erikokoisten lasten kanssa. Korkeussäätö mahdollistaa jokaiselle lapselle työskentelyn ihannekorkeudella. Lisäksi pöytälevyn kallistettavuus helpottaa työskentelyä esimerkiksi näönkäytön haasteista kärsivän lapsen kanssa. Pöytä on esteetön myös pyörätuolia käyttävälle. Pöytä saatavana sekä manuaali, että sähkökäyttöisellä.